

DORU NASTASĂ

**SOLUȚIA LOGISTICĂ
A DIALOGULUI ECUMENIC**

**UN PROGRAM ORTODOX PENTRU
MANAGEMENTUL DIALOGULUI ECUMENIC**

„Un Domn, o Credință, un Botez”

București - 2024

© Doru Nastasă

<https://www.unitateaortodoxa.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NASTASĂ, DORU

Soluția logistică a dialogului ecumenic : un program ortodox pentru
managementul dialogului ecumenic / Doru Nastasă. – București :
Smart Publishing, 2024

ISBN 978-606-068-080-2

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	5
I. Statusul actual al managementului dialogului ecumenic din CMB și dialogurile bilaterale.....	7
1. Introducere. Ce așteptăm de la o discuție despre managementul dialogului ecumenic?	7
2. Cadrul instituțional și organizațional al CMB. Viziunea și misiunea CMB	13
3. Adunările CMB și semnificațiile acestora la nivel de management 16	
4. Declarația de la Toronto și semnificația acesteia la nivel de management.....	20
5. Documentul B.E.M. și semnificația acestuia la nivel de management.....	22
6. Ortodoxia, la nivel de management, în cadrul general al Ecumenismului, în CMB și în dialogurile bilaterale.....	26
7. Care sunt blocajele și limitările majore ale construcției de management actuale ortodoxe din Ecumenism	30
II. Un program ortodox de management al dialogului ecumenic	35
1. Participanții la dialogul ecumenic	35
2. Obiectivele și beneficiile mari ale programului de management	37
3. Direcțiile mari la nivel de management: soluția teologică, soluția logistică, acordul-unitatea Bisericii și gestionarea pe ansamblu a programului de management	38
4. Presunerile actuale ale dialogului ecumenic.....	40
5. Criteriile funcționale ale unui program ortodox de management al	

dialogului ecumenic.....	41
6. Manifestul unui dialog ecumenic ortodox. Principiile ortodoxe de participare la dialogului ecumenic.....	45
7. Managementul soluției teologice.....	51
8. Managementul soluției logistice.....	53
9. Managementul acordului-unității Bisericii.....	55
10. Managementul general al programului de dialog.....	57
11. Managementul riscurilor unui program de dialog ortodox.....	59
11.1 Riscuri teologice.....	59
11.2 Riscuri logistice ale dialogului	60
11.3 Riscuri legate de acordul-unitatea cu Biserica	61
11.4 Riscuri legate de managementul general al discuției..	62

III. Următorii pași în Ortodoxie în dialogul ecumenic.

Un Sinod al Unității Creștine	63
--	-----------

Bibliografie	83
---------------------------	-----------

CUVÂNT ÎNAINTE

Dialogul ecumenic trebuia încadrat corect în mai multe dimensiuni, în cea teologică, logistică-exterioară, dar și în cea de acord-unitate a Bisericii. Acestea sunt dimensiunile mari în care dialogul ecumenic trebuie încadrat. Volumul încearcă să aducă pe scurt o abordare de management și un program de management pentru dialogul ecumenic, soluție care implică în mare aceste trei dimensiuni, teologică, logistică-externă și acord-unitate.

Volumul dezbate starea actuală a Ecumenismului, din punct de vedere al managementului acestuia. La fel, deschide o discuție despre cum trebuie făcut managementul acestei inițiative, și despre cum trebuie să arate o soluție de management pentru dialogul ecumenic. Fără această componentă de management a dialogului ecumenic, Ecumenismul ortodox nu are niciun fel de viabilitate. Este o inițiativă lăsată la voia întâmplării, este o inițiativă care nu are coerență, inițiativă care nu știe să se organizeze, care nu poate să aducă o coerență în dimensiunile acestei discuții.

O teză de management al dialogului ecumenic va trebui să identifice problemele, direcțiile majore de discuție și cadrul de soluționare al acestora. Lucrarea este o teză de management a dialogului ecumenic, propunând un program de management pentru acesta. Dacă nu vom înțelege la nivel de management cum trebuie direcționată și gestionată discuția, unde se îndreaptă discuția, cum trebuie controlată, nu vom face nimic în Ecumenism. Primul lucru de care era nevoie în dialogul ecumenic era o teză de management.

Doru Nastasă,
București, 2024

I. STATUSUL ACTUAL AL MANAGEMENTULUI DIALOGULUI ECUMENIC DIN CMB ȘI DIALOGURILE BILATERALE

1. INTRODUCERE. CE AȘTEPTĂM DE LA O DISCUȚIE DESPRE MANAGEMENTUL DIALOGULUI ECUMENIC?

Așteptările de la o astfel de discuție, despre managementul acestei inițiative, sunt să identifice corect dimensiunile discuției, să identifice starea actuală la nivel de management, și să poată da o coerență întregii discuții. O astfel de discuție despre managementul intern și extern în Ortodoxie, pentru dialogul ecumenic, este o discuție care trebuie să enumere întâi dimensiunile principale ale discuției de management, și apoi să poată să le urmărească pe toate în soluționare. Mai jos voi enumera pe scurt dimensiunile discuției, pe care le voi urmări în cuprinsul volumului.

1. Dimensiunea teologică a discuției. Managementul soluției teologice pentru convergența argumentului teologic este o discuție de management teologic, care să poată da direcții corecte pentru soluționarea teologică a problemei unității creștine. Managementul acestei dimensiuni presupune următoarele componente:

- i. Definiția, identificarea și problematizarea corectă a problemei unității creștine.
- ii. Identificarea de direcții și strategii de soluționare în zona de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară.

- iii. Crearea unei metode și organizări argumentative pentru dialogul ecumenic, metodă și organizare care sunt fundamentul și baza discuției în dialogul ecumenic.
- iv. Deschidere a unui program larg în Biserică pentru dezbateră soluției teologice și contribuții.

2. *Dimensiunea logistică a discuției.* Managementul soluției logistice, adică definirea unui *program și instituții ortodoxe pentru managementul dialogului ecumenic*, pentru conducerea dialogului ecumenic presupune următoarele componente:

- i. Viziunea și misiunea unei astfel de inițiative de inițiative
- ii. Cadrul și limitele ortodoxe ale unei astfel de instituții, și ale implicării ortodoxe în dialogul ecumenic
- iii. Cadrul și limitele generale al unei astfel de discuții, agenda unui program ortodox pentru convergența argumentului creștin.

3. *Dimensiunea de acord-unitate a Bisericii.* Managementul acordului unității Bisericii trebuie făcut în următorii pași:

- i. Organizarea unui Sinod al Unității Creștine, Sinod care să dezbată toate dimensiunile acestei discuții, teologică, logistică, de management, acord-unitate a Bisericii, următorii pași ai discuției.
- ii. Crearea unui program larg de monitorizare și acord al Bisericii, în care periodic, în fiecare an, să existe o discuție largă pe subiect, cu întreaga Biserică, într-o deschidere a subiectului către Biserică. (După 100 de

ani de gestionare a subiectului în circuit închis, fără rezultate, nu cred că există vreo altă variantă rezonabilă de tratare a acestui subiect).

4. *Dimensiunea de management general al dialogului ecumenic, din partea Ortodoxiei.* Un program de management pentru dialog ecumenic trebuie să poată aduce o dezbatere a componentelor anterioare, să asigure viabilitatea și coerența acestora.

Piesa centrală a unui program de management ortodox pentru dialogul ecumenic este *problematizarea și soluția teologică*, înțelegerea corectă a problemei unității creștine, a strategiilor de soluționare. Adică un Ecumenism intern. Orice se va face logistic în dialogul exterior, va fi centrat în jurul unei soluții teologice. Și aici era nevoie de un dialog larg al Bisericii, nu de o închidere ermetică a discuției într-o inerție istorică. Iar apoi soluția logistică va trebui să asigure nu doar un cadru de dialog, ci un cadru de protecție generală al discuției, pentru că o discuție interconfesională despre unitate și convergență riscă să se transforme într-o apocalipsă religioasă universală. Protecția discuției este primul subiect de discuție legat de soluția logistică, riscurile și problemele, circumscrierea corectă a discuției. Și abia apoi trebuie discutat despre un cadru de dialog, despre metoda de lucru, despre aducerea unui fundament de argumentare și organizare argumentativă pentru dialog.

Toate aceste puncte de mai sus sunt cele principale de urmărit într-un program ortodox de dialog. Și acestea vor asigura coerența la nivel de management al discuției. Și incoerența actuală ortodoxă de management din dialogul ecumenic se vede în toate aceste direcții, în care nimeni nu lucrează la o soluție teologică, pentru că nu e înțeleasă de fapt problema și pentru că nu s-a făcut

de fapt problematizarea acesteia. Și la fel, la nivel de management nu există nimic, niciun cadru de protecție a discuției, niciun cadru viabil de dialog, fiind doar o inerție teologică în care se încearcă diferite lucruri timp de zeci de ani, până se vede că nu au niciun rezultat, se emit lucrări care concluzionează că nu s-au putut obține rezultate și apoi se reia ciclul unui nou insucces. Și asta pentru că discuția nu e organizată. De asta era nevoie de o teză de management care să fi explicat abordarea în mare de management, punctele cheie ale discuției, ce trebuie să rezolvăm de fapt și neapărat să adune întreaga discuție și să dea coerență pentru următorii pași ai acesteia.

Astăzi Ortodoxia merge pe zece drumuri în același timp în Ecumenism, în tot felul de CMB-uri, pentru că nu știe de fapt pe ce drum să meargă. Ierarhia este într-o debusolare și teologică, dar și de management, pentru că nu a înțeles nici teza teologică, nici teza de management care trebuiau aduse pentru unitate creștină. Și nu știe ce face de fapt în acest subiect. Aceste zece cărări pe care ierarhia a mers în dialogul ecumenic, CMB-urile, dialogurile bilaterale, tot felul de inițiative, arată o lipsă de coerență, arată o lipsă de înțelegere a problemei și o lipsă de soluție. O strategie de încercare și de văzut la fața locului nu funcționează în această discuție. Și ne arată că instituția nu a înțeles ce problemă are de rezolvat.

Unui manager îi atrage imediat atenția că în substratul discuției dialogului ecumenic e o problemă mare în fiecare direcție discutată, problemă care nu a fost înțeleasă. Un manager de proiect se sesiza imediat la un astfel de status general, și punea imediat întrebarea ce trebuie să rezolvăm, unde e blocajul, natura acestuia, cine și cum rezolvă problema în Ortodoxie. Când continuu se repetă de zeci de ani, și când continuu orice inițiativă de dialog este însoțită de aceleași remarci, de *blocaj teologic*, *logistic* și legat de *acordul Bisericii*, (pentru că toate au aceeași cauză, lipsa de soluție

și viziune, care duce la inițiative nealiniate cu un spirit ortodox) atunci ce trebuia făcut în Ecumenism era să se fi oprit orice inițiativă și văzut care sunt problemele, discutarea și soluționarea responsabilă a acestora. Problema aceasta a unității creștine se va rezolva metodic, pas cu pas, urmând fiecare pas într-un program coerent de soluționare. Primul pas e de problematizare și de adunare la fața locului, de dezbateri largă a Bisericii. Nu vom putea scăpa de acest pas oricât se încearcă astăzi instituțional evitarea, ocolirea și amânarea acestei discuții.

Avem în unitatea creștină o problemă de Sinod Ecumenic, tratată superficial, fără a fi fost înțeleasă în dimensiunile ei mari. Abordarea actuală ortodoxă din dialogul ecumenic nu va duce nicăieri teologic. Ne va duce doar în cădere. A ne apropia atât de mult de toată erezia istorică e ceva care trebuia evitat în Ecumenism. Nu ne va duce decât în cădere. Astăzi Biserica întâi trebuie păzită de cădere și abia apoi trebuie visat la unitate creștină.

Instituția nu va rezolva problema unității creștine fără deschidere, doar instituind un blocaj general asupra soluționării acesteia, refuzând deschiderea soluționării chiar celor care puteau și trebuiau să o rezolve. Pentru că discuția trebuia deschisă către management, argumentare, integrare exterioară, și cumva era chiar în Biserică, și nu închisă în circuitul teologic istoric care nu mai are puterea să continue această discuție.

Când vorbești de o problemă cu o complexitate de două menii, cu nenumărați participanți, instituții și organizații largi, de probleme nerezolvate timp de milenii, de probleme în diferite zone, nu doar teologie, atunci expertiza de management este prima cerință în discuție. Și nimic altceva. De la un management corect plecăm în discuția despre dialogul ecumenic și convergența creștinismului. Primul lucru de care era nevoie în Ecumenism era de un manager cu largă experiență, care să poată să aibă o viziune

comprehensivă asupra subiectului. Pentru că un manager responsabil ar fi identificat lista de probleme, de blocaje, și le-ar fi soluționat pas cu pas. De la management pornim în discuția despre ce are nevoie dialogul ecumenic.

Cumva în Ecumenismul actual par să se fi bifat toate problemele tipice de management de program, care nu sunt adresate corespunzător în fazele discuției despre managementul acestei inițiative. Dialogul ecumenic are nevoie de un manager responsabil, de viziune coerentă de soluționare. Aici e nevoie de cineva care să știe să adune discuția și să o fi înțeles la nivel de management, nu doar la nivel dogmatic. Pentru că dogmatica e o dimensiune, managementul e alta, iar argumentarea și integrarea exterioară e alta. Și când discuți de o problemă cu atât de multe dimensiuni, cum o rezolvi doar prin instrumentul dogmatic istoric?

2. CADRUL DE MANAGEMENT AL CMB. VIZIUNEA ȘI MISIUNEA CMB

Și Biserica a făcut istoric management pe inițiativele sale mari. Și în acest caz, al dialogului ecumenic, trebuie să discutăm despre cum facem corect managementul acestei inițiative. Or, universal, există deja un cadru de management, o încercare de organizare a discuției, încercare mai mult sau mai puțin fericită. Ce ar trebui să vedem în această discuție despre CMB, adunările CMB, declarația de la Toronto și documentul B.E.M., alese ca repere în discuția despre managementul dialogului ecumenic, este să vedem direcția de management avută pe ansamblu de către protestantism, în mare prin CMB. Este important să înțelegem logica de management a acestei inițiative.

Viziunea CMB este una care direcționează pe ansamblu greșit discuția despre unitatea creștină. Viziunea CMB propune „unitatea vizibilă”¹ a tuturor creștinilor. Propune unitatea creștinismului, în egalitatea tuturor confesiunilor. Ce propune declarația de viziune și misiune al CMB este o viziune a unei unități a tuturor confesiunilor, în egalitatea acestora. Or, acest fundament greșit de direcționare atrage după sine o întreagă construcție instituțională greșită, construcție aliniată exact unei viziuni care îi vede pe toți în egalitate. Și de aici tot ce produce CMB este legat de o egalitate interconfesională și variații teologice pe subiectul unei unități în egalitate confesională. Și de aici aduce și o eclesiologie ecumenistă care în

¹ WCC, *Common understanding and vision of the WCC*, <https://www.oikoumene.org/resources/documents/common-understanding-and-vision-of-the-wcc-cuv>; WCC, *The Church towards a common vision*, Faith and Order paper no. 214.

mare propune soluții surogat pentru o comuniune multi-identitate, pentru relativism și sincretism religios.

CMB nu este o instituție construită corect. Pentru că toate mecanismele construite intern sunt pentru a sprijini viziunea și misiunea acestei organizații, de unitate vizibilă, a unei unități care are ca premisă implicită că toate confesiunile creștine sunt legitime și egale. Or, odată setate greșit aceste două coordonate, totul se mișcă în această direcție greșită. Și de aici tot ce a produs CMB în istorie a fost pentru a forța o viziune a unei unități de orice fel, cât timp toți sunt egali. CMB nu va avea puterea niciodată să se desprindă de o viziune și misiune înrădăcinate în conștiința de funcționare a acestei instituții. Această instituție este coruptă iremediabil, este profund pierdută din discuția despre unitatea creștină. Dar nu numai atât, ci în paralel construiește clădirea căderii întregului creștinism, menținând deschisă o discuție despre relativism și sincretism religios.

O instituție inofensivă de dialog, care să zicem că ar produce doar entropie și o discuție dezorganizată sau incoerentă poate nu ar fi o problemă. Însă CMB nu e o instituție inofensivă. Este o instituție care sădește în paralel și dă roade unei semințe universale a unei erezii apocaliptice, a unei unități generale religioase, nu doar creștine. CMB-ul este părintele și sămânța unei religii universale, religia unității universale în relativism și sincretism, religia ecumenistă. Ecumenismul deja a devenit prin sine o religie, în care fiecare a adus o porțiune, religie care doar trebui scoasă de cineva la suprafață și pusă în aplicare mai serios. Ecumenismul nu mai este o inițiativă de dialog, ci este o religie prin sine. Mai trebuie doar să își găsească pe cineva care să o forțeze în cult, liturgic.

Astăzi nu suntem atenți de fapt la ce este Ecumenismul actual, care a devenit o religie în sine. Asta este problema reală a CMB-ului. Astăzi CMB se ocupă de orice altceva, de o comuniune

interconfesională și interreligioasă, nereușind să înțeleagă problema care o are de rezolvat, și mai rău, construind în paralel o apocalipsă religioasă universală.

3. ADUNĂRILE CMB ȘI SEMNIFICAȚIILE ACESTORA LA NIVEL DE MANAGEMENT

Lista adunărilor CMB este:

1. Amsterdam, 1948, „*Dezordinea omului și planul lui Dumnezeu*”
2. Evanston, 1954, „*Hristos, speranța lumii*”
3. New Delhi, 1961, „*Hristos, lumina lumii*”
4. Uppsala, 1968, „*Eu fac toate lucrurile noi*”
5. Nairobi, 1975, „*Iisus Hristos eliberează și unește*”
6. Vancouver, 1983, „*Iisus Hristos, viața lumii*”
7. Canberra, 1991, „*Vino, Duhule Sfânt, reînnoiește toată creația*”
8. Harare, 1998, „*Să ne întoarcem la Dumnezeu în bucuria speranței*”
9. Porto Alegre, 2006, „*Transformă lumea, Doamne, în harul tău*”
10. Busan, 2013, „*Dumnezeul vieții ne conduce la dreptate și pace*”
11. Karlsruhe, 2022, „*Dragostea lui Hristos mișcă lumea spre reconciliere și unitate*”.

Titulatura și subiectul adunărilor sunt tipic din manualele protestante, cu tematică specific protestantă, căderea omului, planul lui Dumnezeu, doar Hristos mântuiește. La fel, sunt impregnate de viziunea CMB, de „reconciliere și unitate”. CMB nu poate gândi altfel decât în acești termeni, de reconciliere a tuturor, de acceptare, fără identitate, duhul protestant văzându-se în orice produce CMB.

Care este problema de fapt în toate aceste adunări CMB? Problema este în lipsa de direcție autentică necesară dialogului ecumenic. CMB ca instituție nu poate direcționa corect în primul rând

o astfel de discuție. Și se vede acest lucru într-o desfășurare timp de 100 de ani. Și apoi, direcționează greșit, într-o direcție de unitate în sincretism și relativism-reconcliere.

Care erau primele puncte și direcțiile care trebuiau acoperite de o astfel de instituție, precum CMB?

1. *Definiția problemei divergențelor argumentului teologic interconfesional* – era punctul zero de acoperit de o astfel de instituție. Și răspunsul aici este că problema divergenței argumentului interconfesional este lipsa istorică de convergență argumentativă. Cum putem să rezolvăm o problemă fără o definiție? De asta suntem încurcați de 100 de ani în stat pe loc și nu progresăm deloc. Dacă un argument nu e convergent de 2 milenii, problema e în structura de argumentare (alături de analiză, comunicare, integrare exterioară).
2. *Problematizare în toate dimensiunile a naturii divergențelor*. Și răspunsul succint este că problematizarea ne arată o problemă în informația teologică ortodoxă istorică, în argumentarea (în special), analiza și comunicarea ortodoxă, alături de alte integrări exterioare, care trebuiau să fie prezente în teologie și nu sunt.
3. *Direcțiile de soluționare*. Și aici trebuiau arătate că este nevoie de consolidare teologică în direcțiile argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, necesitatea unei dezvoltări și extensii teologice. Și neapărat, acestea sunt subiectul unui program larg de management corect.
4. *Metoda dialogului ecumenic*. Aici trebuia adusă o metodă și organizare argumentativă.

5. *Cadrul logistic al dialogului. Protecția universală a unei astfel de discuții, stabilirea statutului și poziționării eclesiologice corecte a participanților la dialog.* Ce a încercat declarația de la Toronto trebuia făcut mult mai precis de Ortodoxie, nu să se accepte o egalitate eclesiologică și o viziune de unitate vizibilă.
6. *Cadrul logistic al dialogului. Principii pentru un dialog fructuos.* Aici trebuiau aduse un set de principii care să potențeze un dialog și nu o debusolare și deviere generală într-o apocalips universală.

Viziunea, misiunea, definiția problemei, soluția teologică și soluția logistică trebuiau să fie fundamentul unei astfel de inițiative, și trebuiau să apară ca primele în discuție, din partea Ortodoxiei. Or, pe aceste direcții au fost propuse tot felul de variante, pe parcurs, de către protestantism, pentru a ajusta inefficient ceva ce trebuia gândit corect de la început. Nimic nu a fost gândit în aceste zone, care doar au fost completate pe parcurs după părerile participanților. Și Ortodoxia a asistat pasiv la construirea acestei instituții, CMB, într-un mod greșit, neputând să facă nimic și să reacționeze deloc la inițiativele acesteia.

Și care este concluzia și consecința unei abordări instituționale greșite a discuției? Un zero absolut la nivel teologic, de management și general al discuției, după 100 de ani, o pierdere irecuperabilă de timp, dar egal și o construcție a ceva greșit, care degenează deja într-o religie universală. Pentru că astăzi Ecumenismul a devenit de facto-ul general universal de a gândi religia. Ecumenismul astăzi este o religie cu o vechime de 100 de ani, care cum va putea fi combătută de Ortodoxie, care a participat și susținut această

religie în ultima sută de ani? Și cine va putea anula credința Ecumenismului că toți suntem egali și că toți trebuie să fim egali religios?

4. DECLARAȚIA DE LA TORONTO ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTEIA LA NIVEL DE MANAGEMENT

Declarația de la Toronto² (sau manifestul protestant al Ecumenismului actual) este cel mai clar mod de a vedea agenda Ecumenismului actual. Ce spune pe scurt acest document este că:

1. Afirmă că toate entitățile care aparțin CMB sunt biserici
2. Afirmă egalitatea și legitimitatea eclesiologică a acestora
3. Arată rolul CMB de a facilita unitatea vizibilă a acestora.

Declarația de la Toronto este o reafirmare a agendei Ecumenismului actual protestant. Or, o astfel de agenda și programă nu pot fi decât greșite. Pentru că reafirmă viziunea și misiunea CMB, dar și soluția de facto a CMB.

Ce spune cel mai rău declarația de la Toronto este că setează niște premise pentru o soluție prin reconciliere teologică, folosind premisa legitimității eclesiologice a tuturor participanților. Deja acceptă constitutiv, încă din actul de constituire a CMB, egalitatea tuturor entităților creștine, obligând și forțând o direcție specifică de soluționare. O instituție pentru unitate creștină nu poate porni într-o construcție a unui dialog pornind de la premisa că toate entitățile sunt egale, că statutul și poziția eclesiologică a fiecărui membru este autentică. Pentru că tocmai asta se încearcă să se rezolve într-o astfel de discuție, legitimitatea individuală a fiecărei confesiuni, care nu poate fi acceptată implicit, chiar din actul constitutiv. Pentru că, dacă exact actul constitutiv anulează soluția corectă, care este

² <https://archived.oikoumene.org/en/resources/documents/central-committee/1950/toronto-statement.html>, <https://ortodoxiacathlica.com/blog/2022/12/15/declaratia-de-la-toronto/>

anularea individuală confesională și asumarea unei unice confesiuni,
atunci ce a realizat de fapt CMB?

5. DOCUMENTUL B.E.M. ȘI SEMNIFICAȚIA ACESTUIA LA NIVEL DE MANAGEMENT

Documentul B.E.M.³ (Botez, Euharistie și Minister), 1982, este un document care a dorit să aducă o convergență mai rapidă, să aducă un minim eclesiologic pentru un consens rapid interconfesional, sperând la facilitatea unei unități interconfesionale. De aceea a adoptat trei direcții majore pentru consens: botezul, euharistia și slujirea, considerând că acestea sunt suficiente pentru un consens eclesiologic.

Ce problemă a încercat la nivel de management să rezolve documentul BEM și inițiativa de reconciliere și consens în trei direcții majore? Care este problema în această abordare, de a obține un consens în trei direcții majore? Pentru că la nivel de management asta se încearcă, să se obțină o convergență, obținându-se un acord asupra a trei puncte principale.

1. Prima problemă este că nu s-a înțeles de fapt problema rădăcină de rezolvat în dialogul interconfesional. Și nu se înțelege de fapt că noi avem de rezolvat o problemă argumentativă largă și de soluționat problema teologică a multi-identității creștine eclesiologice, și s-a trecut de la înțelegerea și soluționarea problemei la compromis teologic. Documentul BEM este doar o încercare de compromis teologic, care nu a reușit să identifice problema fundamentală a discuției, și doar a propus o variantă mai simplă de acord. Asta este problema rădăcină a acestui document.

³ WCC, *Baptism, Eucharist and Ministry*, https://www.oikoumene.org/sites/default/files/Document/FO1982_111_en.pdf

2. O altă problemă este că, neavând fundamentul de problematizare, de înțelegere a problemei unicității identității eclesiologice creștine și a problemei convergenței argumentului interconfesional, nici nu a reușit să dea o direcție de soluționare autentică. Nu a înțeles nici problema eclesiologică și nici problema argumentativă. De asta nici nu e viabil ca propunere.
3. Ca direcție generală, astfel de propuneri sunt absurde. Sunt doar încercări incoerente de a propune diferite tehnici de acord, de consens, plecând de la diferite dimensiuni care să fie acceptate universal. O astfel de direcționare, precum consensul pe un număr redus de puncte teologice, pentru a obține unitate creștină nu este de fapt viabilă. Nu va fi acceptată niciodată de nicio confesiune, și nici nu rezolvă problema în discuție. CMB de fapt nu produce direcționare teologică autentică, ci doar entropie, doar dezorganizare, neînțelegere a ce trebuie rezolvat. Este expresia unor strategii și mentalități de soluționare, impregnate în ethosul CMB.

O soluție teologică autentică pentru unitatea creștină va trebui la nivel eclesiologic să rezolve problema identităților multiple creștine eclesiologice (să aducă o teologie a identității, care să clarifice discuția eclesiologică despre adevăr, identitate și persoană) și o metodă și organizare argumentativă. Acestea sunt cele două cerințe majore pentru o astfel de discuție. Documentul BEM nu are sens ca direcție teologică, și nu a înțeles nimic din ce trebuie făcut într-un dialog ecumenic. Este o propunere surogat, care acoperă o neînțelegere a necesarului real de soluționare. Și documentul BEM este doar unul din întreaga listă de documente și încercări ale CMB, în care se încearcă diferite lucruri, care nu au sens, ocolind întotdeauna

esența discuției și nereușind niciodată să ajungă la problemele rădăcină care trebuie rezolvate.

Problema CMB este că nu a reușit nimic la nivel de construcție nici teologică și nici logistică. Pentru că CMB avea de rezolvat câteva probleme specifice, și timp de 100 de ani a reușit să ocolească absolut toată discuția esențială despre acestea. De asta cei care își pun încrederea în CMB doar trăiesc într-o înșelare și speranță bolnavă și nu înțeleg că soluția unității creștine va sta într-un pragmatism de management, într-o teză de management care să identifice corect problemele de rezolvat și nu într-o speranță universală, bolnavă. CMB trebuia să identifice problema de rezolvat (argumentativă, în analiză și comunicare, alături de integrare exterioară), să identifice la nivel eclesiologic o variantă de a discuta eclesiologia (printr-o simplificare conceptuală de exemplu, cum este axiologia eclesiologică, și prin clarificarea discuției despre ce înseamnă o identitate și care este teologia identității în creștinism), să găsească la nivel de management metoda și organizarea argumentativă a dialogului, să creeze un set de principii viabile pentru dialog, nu precum fundamentul de poziționare eclesiologică în dialog de la Toronto, să găsească o modalitate corectă de progres.

CMB nu este un exemplu de organizație și instituție care să poată da coerență discuției despre unitatea creștină. Mai rău, a degenerat discuția despre unitatea creștină în toate direcțiile, și în loc să fi produs coerență a produs dezorganizare și erezie. Pentru că în loc să se fi urmat un fir normal de progres teologic, tot ce s-a întâmplat a fost degenerare teologică, o abordare de reconciliere, relativism și sincretism. Mentalitatea CMB, substratul de mentalitate pe care CMB lucrează este relativismul și sincretismul, reconcilierea, care vin chiar din poziționarea eclesiologică a participanților, foarte clar afirmată la Toronto. De acolo încep toate problemele CMB.

Astfel de documente sunt o oglindă care ne arată ce este CMB în interior. Arată cum gândește instituția, sensul acesteia, obiectivul major al acesteia, unde se îndreaptă. Sunt expresia unui mod de a gândi și soluționa o problemă. CMB este o instituție care are ca obiectiv reconcilierea generală. Fiecare document al CMB este impregnat de această mentalitate, are în substratul său această idee, viziunea CMB asupra unității creștine. CMB nu este doar o instituție de dialog, ci este o instituție care lucrează conform viziunii sale. De aici pornește întreaga construcție greșită a CMB, de la viziunea sa. CMB nu a înțeles problema, a setat un cadru greșit de premise de la care a pornit, și construiește teologic doar aliniat la propria viziune despre unitatea creștină, în care toți sunt părți egale ale acesteia.

6. ORTODOXIA, LA NIVEL DE MANAGEMENT, ÎN CADRUL GENERAL AL ECUMENISMULUI, ÎN CMB ȘI ÎN DIALOGURILE BILATERALE

Fiecare confesiune și-a luat în dialogul ecumenic manualele de dogmatică și s-a dus în CMB fără să se întrebe cineva prea mult ce problemă se rezolvă. Și s-a început în dialogul ecumenic parcurgerea secțiunilor din manualele de dogmatică, pe rând, fiecare capitol, fără să-și pună cineva întrebarea *ce problemă rezolvăm?* Pentru că primul lucru în discuție e *definiția problemei*.

Tezele istorice trebuiau luate și desfăcute argumentativ în mare detaliu, nu expeditiv, cum s-a făcut în istorie de dogmatică, pentru dialogul ecumenic. Dogmatica a expeditat multe amănunte de argumentare necesare și fără întreaga construcție de argumentare, rămânând cu argumente incomplete, cu sentințe teologice, dar nu cu argumente complete, nu cu contraargumentări viabile, care să poată demonta deplin alte argumente. Și *problema unității creștine are ca definiție o zonă de argumentare, de analiză, de comunicare, dogmatică, și ca și constrângere istorică, aceea că istoria timp de milenii nu a rezolvat problema, deci că există o incompletitudine istorică în mai multe dimensiuni*. Și Ecumenismul actual e doar istoria a două milenii comprimată în 100 de ani, și nu are nimic diferit de istorie.

Problema unității creștine are ca definiție incompletitudinea informației teologice istorice, care nu are un nivel care să poată aduce convergență. În istorie nu a existat suficientă informație, mecanisme corecte de convergență. Asta este definiția problemei de la care trebuia plecat în dialog. Nu trebuia plecat de la manualele de dogmatică, ci de la problemă și problematizare. Aceasta era o abordare corectă de management, care e diferită de inerția dogmatică istorică. Și trebuie o soluție de complementaritate istorică, nu de inerție.

Trebuie o dezvoltare teologică, o extensie teologică, și nu atât un dialog.

Acest presupus egal între istorie și soluția unității creștine trebuia depășit în dialogul ecumenic. Au fost deja 2 milenii de dialog, în diferite forme. Calitatea informației teologice nu are un nivel astăzi care să permită această convergență. Ce trebuia suplimentar istoriei pentru dialogul ecumenic este un nivel de argumentare, analiză și comunicare, alături de integrări exterioare, o consolidare teologică argumentativă. Astăzi avem nevoie de înțelegere a problemei și de evoluție teologică, nu de dialog. Prima nevoie a Bisericii e de problematizare și evoluție teologică. E să dezvolte o extensie teologică pentru Ecumenism. Vrem convergență dogmatică în dialogul ecumenic, dar problema este în mare argumentativă și de management. Și nu doar consecințele dogmatice sunt soluția argumentării, ci întreaga metodă argumentativă.

Ecumenismul nu are fundamentul necesar de problematizare și soluție. Trebuia o temelie legitimă pentru acesta, nu o inerție istorică. Pentru că soluția convergenței creștine e o soluție argumentativă, nu o inerție dogmatică istorică. Și pe lângă problema teologică, aceea că nu am identificat necesarul teologic pentru soluționare, în aceeași situație suntem și la nivel logistic, de management, la nivelul unui cadru de dialog autentic, ortodox, unde nu suntem capabili să construim ceva corect și coerent. Și doar privim și ne punem speranța în CMB, într-o logistică de dialog greșit construită, care ar fi trebuit construită corect de Ortodoxie.

Problema CMB nu este doar construcția greșită protestantă, ci este incapacitatea ortodoxă de construcție. Ortodoxia este un spectator pasiv, pierdut astăzi în CMB-urile universale, incapabilă să construiască ceva pentru dialogul ecumenic. Și de ce asta? Din cauza ierarhiei, care refuză să deschidă discuția intern, în Biserică, nereușind să acopere dimensiunile necesare unei astfel de

construcții, dimensiunea de management și viziune în primul rând, dimensiunea de soluționare, de argumentare, integrare exterioară. De aici vine problema, de la o încurcare a unei autorități ierarhice cu o competență de management specifică și în diferite alte dimensiuni.

CMB are o serie lungă de decizii greșite în Ecumenism. Tot ce a produs CMB este pe fondul unei mentalități greșite de abordare a subiectului. Timp de 100 de ani deciziile acestuia arată incoerență de abordare a subiectului. CMB nu poate aduce o decizie viabilă, într-o direcție corectă de progres. Asta trebuia să vedem în CMB mai mult ca orice. Asta va aduce doar Ortodoxia. După dinamica discuțiilor teologice, dar și după dinamica acțiunilor de management se vede clar că teologic nu se înțelege ce e de făcut în Ecumenism și că managementul e făcut la fața locului, pe încercate. Și că tot ce se poate este confruntarea argumentelor istorice, fără a se adăuga nimic la acestea. Aici trebuie să ne uităm să înțelegem natura și viabilitatea dialogului actual, la dinamica discuțiilor pe ansamblu. Un manager poate spune ușor că nu s-a făcut management corect tot acest timp, că nu s-au identificat și rezolvat problemele de rezolvat în dialogul ecumenic.

Problema unității creștine nu se va rezolva prin autoritate ierarhică și inerție, ci prin competențe de management, argumentare, exterioare și care nu sunt tipice modului și abordărilor istorice ortodoxe. Și nu sunt circumscrise autorității ierarhice. Și depășesc la nivel de cerințe ce se poate astăzi intern la nivel de management în Biserică. Și fără să articulăm unde este astăzi problema în Ortodoxie nu o vom soluționa. Problema este în monopolul ierarhic asupra acesteia, monopol care nu a înțeles problema și încurcă autoritatea ierarhică cu o competență specifică de soluționare a unei probleme de două milenii. La nivel de management aceasta este realitatea cu care ne confruntăm. Și nu vom soluționa această problemă dacă nu

vom confrunta ierarhia cu propria abordare de soluționare și cu monopolul instituit asupra acestei probleme. Pentru că prima problemă de rezolvat este aceea a blocajului instituțional intern, în Ortodoxie, blocaj care nu poate soluționa problema și doar o monopolizează în soluționare. Și trebuie să indicăm unde este localizat, pentru a putea fi soluționat.

Blocajele în toate dimensiunile discuției se vor rezolva doar într-o discuție largă, nicidecum în format redus, nicidecum îngropate în diferite cercuri instituționale. Astfel de blocaje de două milenii nu vor fi deblocate decât de întreaga Biserică, deși astăzi diferite cercuri instituționale încearcă greșit să le soluționeze în izolare. Nu aceasta este o abordare corectă pe o astfel de problemă. Pentru că tocmai acest format redus de soluționare este problema majoră a discuției.

7. CARE SUNT BLOCAJELE ȘI LIMITĂRILE MAJORE ALE CONSTRUCȚIEI DE MANAGEMENT ACTUALE ORTODOXE DIN ECUMENISM

Există 4 dimensiuni mari în care există blocaje majore, care trebuie discutate și adresate de întreaga Biserică:

1. Statusul actual al dialogului ecumenic, blocajul intern instituțional al Ecumenismului. După 100 de ani suntem exact unde am plecat în discuție, lucru confirmat în Sinodul din Creta. Mai rău este că nu am înțeles de fapt problema pe care o avem de rezolvat, că nu știm în ce direcție să mergem, că nu există o direcționare autentică a Bisericii pe subiect.
2. La nivelul problemei teologice. Dialogul ecumenic nu are o cuprindere precisă a problemei pe care încearcă să o rezolve, nu are o problematizare, direcții de soluționare. Ecumenismul trebuia întâi să aducă această problematizare.
3. La nivel cadrului logistic. Cadrul actual logistic de dialog este răspândit în nenumărate instituții, CMB, dialogurile bilaterale, neavând o coerență pe ansamblu. Ortodoxia nu are o abordare de management viabilă, nu are așezat corect, peste o soluție teologică, un cadru care să poată potența o unitate în Ortodoxie.
4. Acordul-unitatea Bisericii. Ortodoxia nu este în acord asupra direcției în care se merge în dialogul ecumenic. Există două părți mari în această dispută, care trebuie aduse la aceeași masă de dialog, pentru a se obține unitate și acord în această problemă. Tot aici trebuie menționată

necesitatea unui Sinod al Unității Creștine, Sinod care trebuie să trateze pentru soluționare această problemă de Sinod Ecumenic.

Care sunt construcțiile de management așezate în Ortodoxie pentru rezolvarea acestor blocaje? Nu există o construcție de management care să adreseze și să discute problema teologică. O astfel de problemă teologică, de două milenii, era necesar să fi fost deschisă spre soluționare întregii Bisericii, și nu monopolizată instituțional. Întreaga Biserică este în participare în teologie, și nu doar instituția își asumă monopolul în orice dimensiune asupra a orice mișcare a Bisericii. Biserica trebuie gândită în puțin mai mare deschidere, în dialog, nu în cenzură. La fel, construcția actuală de management a participării ortodoxe în CMB este una neviabilă, nereușind să aducă nimic care să direcționeze corect un dialog în CMB. Dialogurile bilaterale trebuie la fel, regândite, neputând fi făcute în lipsa unei soluții teologice. Iar despre acordul-unitatea Bisericii, Sinodul din Creta a arătat cum Biserica este exclusă din participarea la o astfel de discuție, i se impune să tacă, este cenzurată instituțional să nu tulbure incapacitatea sinodală de a soluționa problema. Iar ca status general, Ecumenismul actual este asumat ca fiind la un zero absolut, chiar de sinodalitate, în Sinodul din Creta, în afirmațiile despre blocajele și blocajul actual al Ecumenismului.

Astăzi nu există un management autentic al acestor direcții din dialogul ecumenic. Și tot ce se face în Biserică este un dialog exterior, o inerție în care nu se știe prea bine ce trebuie să facem, dar știm că Ortodoxia este adevărul. Toate aceste blocaje implică o discuție largă, fiecare dintre acestea fiind o temă și un subiect prin sine al dialogului. Și toate impuneau o teză și o abordare de management, de soluționare, de deschidere.

Unde se vede cel mai mult blocajul instituit în toate aceste dimensiuni? În Sinodul din Creta, în care sinodalitatea a spus clar Bisericii că nu poate să se implice, că nu este lăsată de către sinodalitate să se implice, și să tacă, să accepte orice i se spune de către sinodalitate. Sinodul din Creta a confirmat instituțional un blocaj existent atât la nivelul soluției teologice, la nivel de cadru logistic, cât și la nivel instituțional, unde instituția refuză un dialog intern, larg, de soluționare. Unitatea creștină e de fapt subiectul unui dialog intern larg, și nu subiectul unui dialog extern nesfârșit. Până nu se va rezolva intern problema limitărilor interne ale teologiei ortodoxe, nu se va face niciun pas în dialogul extern.

Toate aceste acte mari care apar pe parcurs, temele adunărilor CMB, declarația de la Toronto, Sinodul din Creta sunt expresia clară a unei abordări de management care nu știe ce face, care nu poate cuprinde subiectul la nivel de management. Sunt doar încercări dezorganizate de a face management pe o problemă care depășește cumva la nivel de complexitate de management cu mult așteptările teologilor. Managementul unei astfel de inițiative este unul extrem de dificil, după cum 100 de ani au dovedit asta, după cum nenumăratele afirmații, evenimente și statusuri instituționale confirmă acest lucru. Și încurcându-se dogma cu managementul anii trec și nimeni nu reușește să adune subiectul în Biserică. Și teologii sunt puși să facă management și nu reușesc să adune discuția, să dea coerență la ceva extrem de larg, răspândit în multe direcții, care e un efort greu de adunat chiar și pentru un manager de profesie, care va avea nevoie de ani de zile pentru a putea aduna coerent această discuție.

O discuție de 2.000 de ani oare ce complexitate are să poată fi adunată coerent, în ceva care să aibă viabilitate ca direcție? Ori rezolvăm problema, ori nu o rezolvăm. Ajunge cu 100 de ani pierduți fără rezultate. Un manager responsabil se sesiza demult

asupra tuturor problemelor apărute și găsea cu siguranță strategii, deschidere pentru soluționare, găsea cum să aducă o problematizare și să adune discuția. Cel puțin articula corect problemele, găsea natura acestora și le deschidea larg spre soluționare. Nu repeta la nesfârșit sloganul ecumenist al dialogului. Nu închidea ermetic probleme bimilenare, care nu au fost rezolvate de nimeni. Peste toți acești ani ai Ecumenismului ce pare să lipsească este managementul, lipsa adunării coerente a discuției. De aici pornim în discuție, despre cum facem management unui dialog ecumenic. Despre *managementul problemelor istorice*. Despre management.

Și odată găsite blocajele, care este primul lucru în discuția de management, a doua discuție este despre cum trebuie acestea să fie corect cuprinse, într-un program de management viabil. Un program ortodox de management al dialogului ecumenic va trebui să acopere toate aceste dimensiuni, fiecare într-o comisie dedicată. Blocajele în toate dimensiunile discuției se vor rezolva doar într-o discuție largă, nicidecum în format redus, nicidecum îngropate în diferite cercuri instituționale. Astfel de blocaje de două milenii nu vor fi deblocate decât de întreaga Biserică, deși astăzi diferite cercuri instituționale încearcă greșit să le soluționeze în izolare. Aceasta nu este o abordare corectă pe o astfel de problemă. Pentru că tocmai acest format redus de soluționare este problema majoră a discuției. Complexitatea problemei depășește cu mult complexitatea problemelor la care a fost istoric Biserica expusă, iar Biserica nu are de fapt expertiză pe astfel de probleme, răspândite în zone care nu sunt specifice teologiei istorice.

II. UN PROGRAM ORTODOX DE MANAGEMENT AL DIALOGULUI ECUMENIC

Capitolul urmărește foarte pe scurt componentele care ar trebui să apară în orice discuție de management al unui program ortodox de dialog. Fără o definiție corectă a unui program ortodox de management al dialogului ecumenic, tot ce se întâmplă în Ecumenism este un ad-hoc deplin, încercări în diferite dimensiuni, care nu pot aduce de fapt rezultate. Un program de management ar trebui să adune și să aducă o coerență largă acestei discuții și inițiative ortodoxe.

1. PARTICIPANȚII LA DIALOGUL ECUMENIC

De ce este importantă înțelegerea acestui context universal în care se desfășoară și în care se face managementul acestei inițiative? Deoarece discuția despre unitatea creștină s-a transformat deja într-o discuție universală largă despre unitate, în care pe lângă protestantism, catolicism și Ortodoxie au apărut și islamul și mozaismul, alături de nenumărate alte religii.

Participanții la dialogul ecumenic în mare ar trebui să fie confesiunile creștine. Iar aici protestantismul și catolicismul sunt primii participanți. Iar credincioșii Bisericii, dar și cei ai altor confesiuni, trebuie menționați și ei, fiind parte indirectă sau directă a acestei inițiative, parte din programele confesionale de dialog. Pentru că orice inițiativă internă trebuie să țină cont și de interesele și acordul acestor participanți, care sunt parte integrantă a Bisericii și nu doar spectatori pasivi într-un act teologic doar instituțional.

Interesul afirmat de fiecare confesiune este cel al unității creștine. Interesul intern al fiecărei confesiuni este de a-i converti pe cei din dialog la propria versiune a adevărului, de a dovedi celorlalți adevărul propriu. Iar interesul intern al Ortodoxiei nu este doar o unitate creștină, este să facă acest lucru în deplin spirit ortodox, în acordul larg al Bisericii. O instituție de dialog care nu este primită de credincioși cu siguranță că are probleme majore și nu va rezolva niciodată problema, nefiind aliniată și nici primită de conștiința teologică a credincioșilor, care sunt egal în Biserică păstrători și teologi ai Bisericii.

A deschide o discuție generală despre unitate, într-un astfel de context, implică o discuție despre unde poate să ducă o astfel de discuție, atât în creștinism, cât și la nivelul tuturor religiilor. De aceea e important să înțelegem că dacă deschidem și nu controlăm corect o astfel de discuție, doar vom sădi o sămânță universală a unui relativism și sincretism religios, o nouă religie, în care credința noii religii este că toți sunt egali și că toți suntem la fel.

2. OBIECTIVELE ȘI BENEFICIILE MARI ALE PROGRAMULUI DE MANAGEMENT

Obiectivele și beneficiile aduse de un astfel de program sunt:

1. Soluția teologică - identificarea problemei de rezolvat în unitatea creștină
2. Soluția teologică - găsirea de soluții și strategii de soluționare
3. Soluția logistică – crearea unui cadru autentic pentru dialog ecumenic, care să nu producă prejudicii niciunuia dintre participanți, și care să fie benefic întregii discuții
4. Unitatea Bisericii în această inițiativă.

Ce ne dorim de la un astfel de program de management este ca prin acțiunile luate să aducă protestantismul și catolicismul în unitatea Bisericii. La fel, ne dorim ca un astfel de program să nu poată degenera în diferite inițiative care nu au sens din punct de vedere ortodox, care să sădească sau să potențeze în exteriorul Bisericii o erezie universală, bazată pe conceptul ortodox de unitate.

3. DIRECȚIILE MARI LA NIVEL DE MANAGEMENT: SOLUȚIA TEOLOGICĂ, SOLUȚIA LOGISTICĂ, ACORDUL- UNITATEA BISERICII ȘI GESTIONAREA PE ANSAMBLU A PROGRAMULUI DE MANAGEMENT

Ce trebuie făcut în comisiile care trebuie să fie parte din acest program este:

1. Comisie soluție teologică. Deschiderea largă internă spre problematizare, soluționare, discutare strategii de soluționare⁴.
2. Comisie logistică. Va trebui să asigure cadrul de dialog ecumenic. Va trebui să poată gestiona corect riscurile, protecția acestei discuții, să evite degenerarea acesteia într-o apocalipsă religioasă universală. Va trebui să facă un management general al riscurilor unei astfel de inițiative și să gestioneze inițiativa pentru a nu degenera, precum Ecumenismul actual, în diferite forme de comunicare interconfesională, rugăciune împreună sau comunicări interreligioasă, precum crislamul.
3. Comisie distribuție teologie ortodoxă. Este necesar ca teologia ortodoxă să fie pusă la dispoziție online, pentru accesibilitate, pentru a facilita în dialogul ecumenic o comunicare și fluiditate a informației, pentru a nu bloca discuțiile în lipsa de acces la resursele ortodoxe. Cumva similar cu activitatea CMB de a pune la dispoziție

⁴ Definiția, problematizarea, direcțiile de soluționare, o soluție teologică sunt propuse în alte volume aduse pentru subiect.

nenumărate documente, într-o arhivă dedicată acestei inițiative.

4. Comisie de management. Are responsabilitatea de a asigura managementul general, acordul și unitatea cu Biserica, coerența generală a întregului program. Are obligația de a asigura pentru întreaga Ortodoxie un cadru în care să se așeze un fundament și o direcție autentică de soluționare. Are obligația împlinirii unui Sinod pentru dialogul cu Biserica.

Managementul întregii inițiative ar trebui asigurat de un manager de program, care să poată da coerență întregii discuții. Problema în dialogul ecumenic este că nu știm să adunăm discuția și nu știm să explicăm dogma convingător în dialogul ecumenic. Deci avem nevoie de management și argumentare în dialogul ecumenic. Avem o acoperire dogmatică suficientă în istorie. Dar lipsa de adunare a discuției și lipsa argumentativă par să fie cu mult mai stricte decât cea dogmatică. Și de asta o teză care să explice blocajele, problemele, direcțiile de management este prima necesitate aici.

4. PRESUPUNERILE ACTUALE ALE DIALOGULUI ECUMENIC

Mai jos sunt principalele presupuneri actuale ale dialogului ecumenic, care fac parte din logica actuală de funcționare a dialogului:

1. Ortodoxia are astăzi soluția unității creștine, în istoria sa.
2. Istoria este egală cu soluția unității creștine, că are instrumentele și informația necesare, că este completă.
3. Dogmatica este actorul principal în soluționarea problemei convergenței argumentative.
4. Instituțiile actuale de management sunt viabile și au sens la nivel de management.

5. CRITERIILE FUNCȚIONALE ALE UNUI PROGRAM ORTODOX DE MANAGEMENT AL DIALOGULUI ECUMENIC

Un „Program pentru dialog intercreștin”, un program ortodox de dialog. Criterii pentru corectitudine, progres teologic și viabilitate ale programului. Un program care să cuprindă corect cerințele de acrivie și eficiență ale unui dialog ortodox.

1. *Criteriul premiselor-obiectivelor* – este necesar un dialog potențat de obiective realiste, nu de o unitate discreționară, ci de claritate-corectitudine teologică. CMB nu are un obiectiv realist, iar dialogurile ecumenice au obiective la fel, ne-realiste. Un dialog care nu vrea decât unitate este un dialog forțat. Obiectivul realist trebuie să fie *claritatea și convergența creștină prin claritate teologică*. Acrivitatea teologică trebuie să fie cuprinsă direct în obiectiv și să fie primul lucru de urmărit.
2. *Criteriul organizării, al structurării organizaționale* – cel mai vizibil ca necesitate este văzut în CMB, unde, timp de zeci de ani, Ortodoxia a fost blocată de a participa real în organizație și a încercat să corecteze această dimensiune și unde efortul ei principal a fost să corecteze structura organizațională (instituția dialogului) până la un punct în care măcar să poată fi puțin auzită. Din păcate, a durat zeci de ani doar pentru a aduce ceva în această direcție, cu prea puține rezultate teologice.
3. *Criteriul teologic*. Direcționarea principală a eforturilor trebuie să fie teologică. Pentru că un așa-numit dialog care alocă infim de puține resurse dialogului și este disipat în alte direcții, devine ceva inutilizabil. CMB este un exemplu

în care acest criteriu este profund alterat prin disipare în nenumărate inițiative.

4. *Criteriul focusului.* Dacă există un număr uriaș de participanți, atunci se ajunge cumva la o situație nefuncțională în care dialogul devine ceva prea puțin funcțional, iar disiparea în marea de discuții este nefuncțională. CMB este un exemplu de disipare într-o mare largă de participanți sau în nenumărate direcții inutile. Și așa complexitatea dialogurilor bilaterale este mare, un dialog precum cel în CMB ajunge cumva să fie fără atenție pe o direcție precisă.
5. *Criteriul funcțional metodologic.* Un dialog trebuie să aibă metodologie care să permită o evoluție în mai multe direcții, de clarificare teologică, de direcționare teologică, de păstrare a rezultatelor, de indicare a punctelor blocate, de oferit altora posibilități de a contribui pentru deblocarea problemelor. Ar trebui să producă documente pentru analiză și argumentare pentru pozițiile adoptate, care să fie referință pentru dezbaterile pe subiecte. Să permită o evoluție incrementală, pentru o discuție ulterioară. Să lase o memorie teologică a dialogului, premisă pentru dezbateri și convergență universală viitoare, documente care pot fi preluate și utilizate pentru înțelegerea precisă a diferențelor și argumentărilor diferite. Să urmărească progresul pentru claritate teologică, prin confruntarea argumentelor teologice.
6. *Criteriul funcțional intern.* Ortodoxia ar trebui să aducă printr-un efort intern teze referință pe puncte majore. Ca, de exemplu, pentru eclesiologie o listă de rapoarte eclesiologice fundamentale. O teologie a asumării unității și tezele majore de adus în dialog.
7. *Criteriul unei agende coerente a programului de dialog – faze*

de desfășurare. Dacă nu există o agendă teologică deplin coerentă, atunci dialogul este disipat în multe direcții, pierzându-se timpul degeaba, nerezolvându-se problemele teologice fundamentale. O listă de faze ale discuțiilor, de direcții teologice care pot aduce convergență, de puncte teologice care pot aduce progres.

8. *Criteriul conștiinței Bisericii.* Conștiința Bisericii trebuie să accepte cadrul, formatul, rezultatele, maniera în care se desfășoară un astfel de dialog. Un dialog trebuie să poată fi primit de conștiința Bisericii. CMB nu este acceptat de conștiința Bisericii, tocmai pentru că Biserica nu poate accepta erorile comise de CMB pe această cale. Protestantismul nu se poate apropia de conștiința Bisericii în acest mod, ca în CMB. Iar dialogurile ecumenice, la fel, încalcă în nenumărate dimensiuni această conștiință a Bisericii. Conștiința teologică în dogme și canoane trebuie socotită alături de conștiința poporului creștin ortodox.
9. *Criteriul oportunității.* Un dialog este o investiție pentru Ortodoxie. Pentru întreaga Ortodoxie. O investiție care, în loc să ne aducă o pagubă de zeci de ani și prejudicii teologice, de conștiință, prejudicii întregului creștinism, ar trebui să ne aducă un fundament de progres teologic. O bază pe care să se construiască ceva, să fie folosită mai departe în dialog. Progresul teologic este fundamental în această discuție, pentru că este direcția majoră care va deschide unitatea. CMB este un format inoportun de dialog, este o organizație greșit structurată, la toate nivelurile, care nu funcționează, care încurcă, dăunează efortului global de unitate.
10. *Criteriul unității.* Ortodoxia poate asuma o unitate doar prin împlinirea condițiilor sale teologice pentru unitate. În urma unui proces de clarificare teologică, proces care să

aducă vizibil o aliniere deplină la cerințele interne ortodoxe pentru unitate.⁵

⁵ Doru Nastasă, *Biserica Una, Ortodoxă și Ecumenismul*, Editura Agaton, București, 2022, pp 292-295.

6. MANIFESTUL UNUI DIALOG ECUMENIC ORTODOX. PRINCIPIILE ORTODOXE DE PARTICIPARE LA DIALOGULUI ECUMENIC

Ce a încercat CMB în declarația de la Toronto ar fi trebuit adus de Ortodoxie, într-un *manifest al unui dialog ecumenic ortodox*, într-un set de principii viabile legate de participarea la o astfel de inițiativă:

1. *Obiectivul* unui dialog ecumenic este *convergența argumentului teologic*. Este strict legat de teologie și convergență. Trebuie limitat obiectivul la o convergență argumentativă, pentru a nu permite degenerarea discuției în diferite încercări de unitate. Identificarea problemei de rezolvat, problematizarea, direcțiile și strategiile de soluționare sunt fundamentul soluționării convergenței argumentului creștin. În lista de obiective, definiția problemei și problematizarea acesteia sunt primul punct de acoperit. *Viziunea unui dialog ecumenic este legată de adevăr și convergență argumentativă, pentru a ajunge la adevărul creștin. Misiunea unui program ortodox de dialog ecumenic este de a crea cadrul corect de desfășurare al unui dialog, pentru a potența convergența argumentativă creștină*⁶.

⁶ Discuția despre unitate trebuie evitată și trebuie potențată discuția despre adevăr, pentru a nu permite degenerări greșite ale discuției. Pentru că unitatea este o finalitate care se obține intrinsec și natural prin convergența argumentativă. Și trebuie să căutăm întâi adevărul pentru a ajunge la unitate. Nu să așezăm în față unitatea pentru a ocoli adevărul sau pentru a produce un adevăr convenabil tuturor.

2. *Poziționarea eclesiologică* a participanților la dialog. Participarea la dialog nu presupune recunoașterea în nicio formă a legitimității eclesiologice a altor confesiuni și nici nu este o premisă implicită, care să fie folosit pentru un dialog care să forțeze o reconciliere, folosind această premisă. Tocmai acesta este scopul unui dialog, găsirea legitimității eclesiologice autentice a creștinismului. Participanții la dialog participă conform propriei lor viziuni asupra poziționării și statutului eclesio-logic propriu și a celorlalți participanți, dialogul ecumenic urmărind și acest punct, stabilirea legitimității eclesiologice a confesiunilor participante.
3. *Dialogul* va căuta funcționarea după un set de criterii de funcționare și eficiență, ca parte dintr-un program de dialog. Va căuta în primul rând identificarea naturii problemei, identificarea de strategii de soluționare, a unei metode și organizări argumentative. Va căuta protecția unei astfel de discuții, pentru a nu degenera în inițiative greșite de unitate și pentru a nu degenera universal.
4. *Instituția* care va facilita dialogul va căuta direcționarea corectă a acestuia, pentru a aduce un accent mare pe identificarea naturii problemei divergenței argumentului creștin (argumentare în mare), pentru a găsi o metodă de convergență, și nu pentru a crea premise pentru un compromis teologic. Accentul dialogului trebuie să fie pe problematizare și nu negociere-reconciliere. Instituția va căuta respectarea tuturor criteriilor și principiilor necesare unui dialog fructuos, a unui dialog viabil, care să aibă coerență.

5. *Participanții la dialog* – criteriul mărturiei teologice creștine. Deși în declarația CMB s-a introdus într-o formă un astfel de criteriu, în mare un dialog intercreștin ar trebui stabilit de participanți, de comun acord, în baza propriei lor decizii, și nu prin astfel de criterii, care doar complică discuția. Conceptual, astfel de criterii creează de fapt un fundament greșit pentru o egalitate eclesiologică folosind un minim de legitimare creștină. Nu e nevoie să adăugăm astfel de criterii.
6. *Inițiativele* din dialog a confesiunilor nu pot leza conștiința teologică și eclesiologică a propriilor credincioși, și trebuie făcute în acordul confesiunilor. Pentru Ortodoxie, o inițiativă de dialog trebuie condusă după spiritul ortodox, și în acordul credincioșilor⁷.

Acest manifest, setul de principii fundamentale al unui dialog în spirit ortodox, trebuia să fie fundamentul principal al inițiativei. Cumva orice mișcare de acest fel, la acest nivel de magnitudine, ar fi trebuit să aibă un manifest, o viziune, un set de principii, un set de criterii funcționale.

Orice declarație a principiilor și valorilor unei inițiative/mișcări de dialog ecumenic trebuie să aibă acest set de puncte, care să fie acoperite. În mare trebuie să arate care este obiectivul, care este poziționarea eclesiologică a participanților la dialog, criteriile funcționale ale dialogului, ce presupune o instituție de dialog, cine participă la dialog. Și toată discuția trebuie centrată în

⁷ Chiar e imposibil de realizat acest lucru într-un management corespunzător al unui dialog în spirit ortodox? Chiar trebuie să ascultăm de protestanți și să ne spună aceștia să ne rugăm împreună, în adunări de rugăciune care scandalizează întreaga Biserică?

jurul problemei pe care o avem de rezolvat, în jurul înțelegerii acesteia. Nu în depășirea acestui punct fără a fi acoperit, și apoi trecerea la negociere și reconciliere teologică, fără să se fi înțeles problema de rezolvat. Ecumenismul nu a înțeles încă ce problemă are de rezolvat.

Asta trebuia adus de Ortodoxie în partea de organizare a acestei discuții, atât un set de criterii funcționale, cât și un manifest al unui dialog ecumenic în spirit ortodox. Nu să folosească în Sinodul din Creta referințe la documentele CMB care nu sunt acceptabile din punct de vedere ortodox, și conceptual nu pot fi acceptate ca abordare – Ortodoxia trebuia să folosească propriile definiții, nu erorile protestante din declarația de la Toronto. Sinodul din Creta nu a reușit nici măcar să sistematizeze discuția la nivel de management, să creeze acest document propriu ortodox, un manifest al unui dialog în spirit ortodox, document care ar fi trebuit să fi fost adus ca referință în Sinod, în locul celui din CMB. Cumva această discuție de management al dialogului ecumenic este descoperită în Ortodoxie, care nu înțelege că era nevoie să aducă niște componente în discuția de management, pe care să le poată folosi atât ca referință proprie, cât și ca bază pentru alte confesiuni în dialogul ecumenic.

Sinodul din Creta ne arată abordarea de management actuală din Ortodoxie, legată de dialogul ecumenic, în care Ortodoxia nu are puterea să construiască nimic la nivel de management și folosește structura protestantă de management, CMB, declarația de la Toronto, neînțelegând ce are ea de făcut în discuție. Din păcate aceste referințe din Sinodul din Creta la CMB și la declarația de la Toronto sunt o certitudine că în Ortodoxie nu se înțelege și nu e stăpânită deloc discuția despre managementul acestei inițiative.

În acest punct în care suntem în Ecumenism, discuția

despre management este cu mult mai importantă decât cea dogmatică. Și totuși, la nivel de management nu există claritate, nu există o direcție, și tot ce se poate este să se folosească referințele protestante. Ortodoxia ar trebui să călăuzească creștinismul în unitatea Bisericii și nu să accepte să fie călăuzită în neguri teologice de protestantism, în CMB, în declarația de la Toronto, în documentul BEM.

Această panică generală a desprinderii de CMB, și dependența de CMB, ne arată că Ortodoxia nu are intern un management suficient de puternic care să răspundă necesarului din discuție. Arată o slăbiciune, care în lipsa unei viziuni de management se agață obsesiv de orice iluzie de soluționare, în acest caz de CMB, de o derivă protestantă care nu poate nimic de 100 de ani. Ortodoxia ar trebui să înțeleagă și să rezolve problema de la nivelul managementului propriu și nu să cultive obsesia CMB-ului și a roadelor acestuia, a speranțelor și euforiei bolnave create într-o instituție protestantă care nu știe ce face pe subiect, care nu știe să călăuzească creștinismul în această inițiativă. Puțin mai multă luciditate și discernământ, echilibru, mai puțină panică în discuție nu pot decât să ajute. De 100 de ani discutăm numai de CMB, dar nu de o soluție ortodoxă, nu de un Sinod ortodox care să discute pe larg problema. Poate timpul pierdut în CMB trebuia investit într-o discuție internă. Ar fi fost mai productiv.

Un manager responsabil nu își pune baza în speranțe, ci în problematizare și soluții. Cel puțin nu pe probleme concrete. Ierarhia Bisericii nu are astăzi o soluție de management, de asta nu poate direcționa Biserica în mod corect, și de asta în Sinodul din Creta a folosit refugiul de management al CMB-ului și al declarației de la Toronto. CMB este doar o obsesie a ierarhiei care nu are o soluție la nivel de management. Referințele continue din Ortodoxie la CMB arată că noi nu știm să facem management corect

pe această inițiativă, nicidecum nu arată că CMB ar avea o soluție, că ar fi o soluție, că ar putea vreodată aduce ceva coerent pentru unitatea creștină. Astăzi discutăm despre CMB pentru că în Ortodoxie nu s-a adus nimic viabil la nivel de management. Pentru că ierarhia nu are capacitatea de viziune și construcție de management necesare acestei discuții. Și de asta este spectatorul pasiv al diferitelor inițiative de management universale pentru unitatea creștină, indiferent de unde vin – pentru că nu le înțelege la nivel de management și nu reușește să construiască ceva viabil în paralel. De asta avem și retorica dialogului, pentru că nu avem o soluție, management și argumentare, care să rezolve de fapt problema unității creștine. Pentru că nu se știe de unde să se apuce pentru coerență problema.

Nu protestanții și catolicii vor aduce soluția unității creștine, ci ierarhia și întreaga Biserică trebuie să o aducă. Nu dialogul exterior, ci dialogul interior va fi soluția acestei probleme. Pentru că astăzi privim greșit, la protestanți și catolici, la un dialog exterior, în loc să întrebăm ierarhia ce a făcut 100 de ani pentru problematizare, pentru soluția teologică și soluția de management. Și în fața unei astfel de constatări, următoarea întrebare este: de ce ierarhia nu deschide larg problema pentru soluționare într-un Sinod, unde să se poată soluționa autentic, cât timp nici nu au înțeles problema de rezolvat, nici nu au avut vreo contribuție în toți acești 100 de ani? A înțeles ierarhia ce probleme are de rezolvat în dialogul ecumenic? Și de ce nu se deschide larg discuția, într-un Sinod?

7. MANAGEMENTUL SOLUȚIEI TEOLOGICE

Ce presupune managementul soluției teologice? Presupune ca obiective:

1. Definiția și identificarea naturii problemei convergenței argumentului creștin interconfesional: argumentare în mare, analiză, comunicare și integrare exterioară.
2. Identificarea de direcții și strategii de soluționare
3. Crearea unei metode și a unei organizări argumentative a dialogului, alături de analiză și integrare-acord exterior.

Cum trebuie realizat managementul soluției teologice?

1. Presupune grupuri de lucru largi, pentru toate punctele de mai sus, pentru a putea fi luate pas cu pas, discutate pe larg și oferite soluții.
2. Odată identificată natura problemei, pentru fiecare zonă de argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară, ar trebui adoptate strategii pentru acord teologic cu aceste zone.
3. Pentru argumentare, ar trebui creată o metodă și o organizare argumentativă a dialogului.
4. Pentru analiză ar trebui deschisă larg analiza pe diferite subiecte istorice.
5. Pentru comunicare și integrare exterioară la fel, ar trebui deschisă o discuție largă despre cum trebuie făcut acest acord, în special pentru primat (management organizațional) și pentru argumentare.

Care este rezultatul tangibil al acestui management?

1. Un set de analize și documente care să răspundă specific la fiecare punct anterior. O teză ortodoxă generală argumentativă a unui argument actualizat al unității în Ortodoxie.
2. Un program în care să se poată participa prin contribuții teologice, pe aceste puncte ridicate mai sus.

Scopul dogmaticii a fost împlinit istoric. Dogmatica a stabilit semantica dogmatică. A construit niște structuri de argumentare care sunt corecte, dar nu sunt suficient de consolidate pentru a permite convergența argumentelor. Și aici intră în discuție argumentarea, care e știința care consolidează argumentativ, care ajută la validarea sau invalidarea căii argumentative, nu doar prin consecințe dogmatice. Și dificultatea dialogului nu e în semantica dogmatică, ci în construcțiile argumentative, în limitările istorice ale structurilor de argumentare ale tuturor confesiunilor. Și aici dogmatica trebuie să permită argumentării formale o argumentare mai structurată, să consolideze argumentul teologic ortodox. Și așa se va rezolva în mare problema convergenței argumentului teologic creștin. Iar pe lângă argumentare mai este nevoie de analiză suplimentară, de integrare exterioară (pentru că primatul e o teză de management organizațional, nespecifică Bisericii). Și acestea sunt soluții complementare, care aduc eficiență în discuția argumentativă a dialogului ecumenic.

Pentru soluția teologică am propus mai multe soluții în alte volume, adăugate în bibliografie.

8. MANAGEMENTUL SOLUȚIEI LOGISTICE

Ce presupune managementul soluției logistice? Presupune ca obiective:

1. Crearea unui cadru corect de dialog, managementul corect al riscurilor și protecției teologice necesare pentru această inițiativă, a unor principii viabile de dialog
2. Utilizarea în dialog a unei metode corecte a dialogului, a unei metode argumentative, care să fie fundament pentru un cadru de dialog productiv
3. Desfășurarea dialogului în acest cadru teologic și format de dialog ortodox
4. Obiectivele în dialog sunt:
 - a. În primul rând înțelegerea statusului curent al teologiei ortodoxe, în dimensiunile argumentare, analiză (pentru a putea consolida intern), integrare exterioară
 - b. Înțelegerea limitărilor curente la nivel de argumente, a blocajelor în argumentare, și marcarea acestora pentru soluționare internă
 - c. Crearea unui set de documente pentru a captura corect statusul curent al dialogului, la nivel argumentativ, pentru a putea marca unde a fost blocajul în argumentare, pentru ca dialogul ulterior să poată relua dintr-un punct productiv discuția pe fiecare punct, pentru a permite o abordare incrementală a dialogului.
 - d. Să se poată aduce o abordare incrementală a dialogului, în care să se marcheze foarte precis discuțiile, dar și rezultatele acestora.

Cum trebuie realizat managementul soluției logistice?

1. Pe baza soluției teologice, a metodei și organizării argumentative, ar trebui condus dialogul cu protestanții și catolicii.

Care este rezultatul tangibil al acestui management?

1. Un set de documente care să rezulte din dialog, care să arate unde sunt blocajele reale ale dialogului (la nivel de premise, concept, argumentare etc., pentru a putea permite o deblocare ulterioară)
2. Sau un set de documente care să arate cum s-a obținut convergență pe fiecare punct teologic, care a fost blocajul, care a fost natura acestuia, care a fost abordarea în deblocare.

9. MANAGEMENTUL ACORDULUI-UNITĂȚII BISERICII

Ce presupune managementul acordului-unității Bisericii?
Presupune ca obiective:

1. Să existe o soluție la această discuție despre dialogul ecumenic
2. Să fie pace și unitate în Biserică
3. Să se deschidă discuția despre soluționarea problemei în întreaga Biserică, o astfel de problemă implicând o soluție mult mai largă decât teologia istorică, presupunând, conform părintelui Stăniloae, o dezvoltare teologică specifică, dezvoltare care nu a fost adusă până astăzi și care va putea fi adusă doar într-o deschidere excepțional de largă a discuției.

Cum trebuie realizat managementul acordului-unității Bisericii?

1. Un Sinod al Unității Creștine, în care să se dezbată toate aceste dimensiuni mari ale discuției
2. Un program de management ortodox, care periodic, în fiecare an, să aibă o discuție largă cu Biserica pe subiect, pentru a exista unitate și pace în toată această inițiativă.

Care este rezultatul tangibil al acestui management?

1. Lucrarea în spiritul autentic ortodox, de deschidere internă, de dialog intern, de participare a întregii Biserici în actele mari ale sale, dialogul ecumenic și întoarcerea protestantismului și catolicismului în unitatea Bisericii

fiind poate unul dintre cele mai mari acte de unitate, la care întreaga Biserică trebuie să participe.

2. Pacea și unitatea Bisericii.

Ecumenismul a fost numit corect „erezia ereziilor”. Nu există la nivel de cădere teologică ceva mai mare decât acesta. Ecumenismul este eresia ereziilor prin propunerile teologice aduse, prin riscurile, dar și prin degenerarea factuală a discuției. E doar un dialog neîngrădit, care s-a transformat în comuniune factuală a diferiților participanți. Stâlpul construcției ortodoxe, unitatea, aruncat neîngrădit ca ideal și discuție universală a tuturor confesiunilor creștine, dar și altor religii, degenerază într-un ideal universal de unitate. Despre unitate nu putem vorbi oriunde, cu oricine, oricând. Discuția despre unitate este una excepțional de vulnerabilă la degenerare universală într-o apocalipsă religioasă. De asta trebuia responsabilitate de management mult mai mare în cum este abordată o astfel de discuție.

Și Ortodoxia adoptă strategia de ignorare a ce se întâmplă în fața ei, deși în Ecumenism sunt de toate, dar nu convergență argumentativă. Și doar a adoptă politica struțului, de a nu privi și de a evita să vadă tot ce este greșit în discuție, tot ce este degenerat dintr-o discuție generală despre unitate. De ce Ortodoxia tace și nu spune nimic față de tot ce se întâmplă în fața sa? De ce avem această reacție largă a Bisericii asupra Ecumenismului și nicio discuție instituțională, nicio armonizare între Biserică și instituție?

10. MANAGEMENTUL GENERAL AL PROGRAMULUI DE DIALOG

Ce presupune managementul general al programului de dialog? Presupune ca obiective:

1. Că sunt acoperite corect la nivel de management toate direcțiile și dimensiunile acestei discuții
2. Că există un cadru corect de desfășurare a acestora, un progres, o direcție coerentă
3. Că există progres pe termen lung
4. Acoperirea presupunerilor, riscurilor, blocajelor și problemelor generale, la nivelul întregului program, pentru a putea fi soluționate și deschise corect discuții de soluționare.

Cum trebuie realizat managementul acordului-unității Bisericii?

1. O comisie de management va evalua continuu activitatea pe ansamblu a tuturor componentelor discuției, pentru a se asigura că există viabilitate în toate direcțiile discuției.
2. Blocajele, problemele, riscurile vor fi identificate și gestionate pentru soluționare.

Care este rezultatul tangibil al acestui management?

1. Urmărirea, monitorizarea și controlul corect al programului

2. Identificarea precisă, rapidă a blocajelor, a naturii acestora
3. Reacția corectă și rapidă la diferite probleme apărute pe parcurs
4. Coerență pe ansamblu a managementului acestei inițiative.

Guvernanța unui astfel de program ortodox ar trebui făcută de Sfântul Sinod sau de un delegat/forum al Sfântului Sinod, împreună cu un manager de program, care să poată aduce coerență și structură în discuție, conform unui program de management discutat pe larg în Biserică.

11. MANAGEMENTUL RISCURILOR UNUI PROGRAM DE DIALOG ORTODOX

Orice program are o componentă importantă, aceea a managementul riscurilor. Riscurile sunt problemele potențiale care pot apărea pe parcurs, în diferite dimensiuni ale programului, care pot afecta mai mult sau mai puțin desfășurarea activităților acestuia.

De ce este importantă discuția aceasta despre riscuri? Pentru că și Ecumenismul are nevoie de un management corect al riscurilor, încercând să acopere probleme nerezolvate de două milenii. De aceea o discuție despre riscurile asociate unui astfel de program este esențial să fie adusă încă de la definirea programului.

În această zonă de management al riscurilor trebuiau prinse și soluționate blocajele din dialogul ecumenic, prin deschidere a soluționării, prin încercarea unor soluții exterioare, prin dezbateri de soluționare, dar și printr-o abordare de management care să înțeleagă ce trebuie deschis și găsit complementar abordării teologice istorice.

11.1 Riscuri teologice

1. Neidentificarea corectă a problemei de rezolvat și a problematizării necesare

De ce acesta este un risc care trebuie ridicat ca prim risc teologic? Deoarece, după 2.000 de ani, cu siguranță că trebuie să fim atenți la definițiile problemelor, la ce probleme rezolvăm, pentru a nu încerca diferite lucruri în direcții greșite, care nu au sens. Pentru a rezolva o problemă trebuie să avem o definiție corectă a acesteia.

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Monitorizarea și reevaluarea periodică a soluțiilor adoptate, considerarea unor soluții externe, considerarea mai largă de soluționare, exterioară teologiei.

2. Neidentificarea corectă a direcțiilor și strategiilor de soluționare

Direcțiile și strategiile de soluționare nu sunt întotdeauna interne teologiei. De asta este important de ridicat acest risc, pentru ca o abordare ultra-teologică sau ultra-istorică să nu blocheze de fapt soluționarea a diferite subiecte.

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Monitorizarea și reevaluarea periodică a direcțiilor și strategiilor de soluționare, considerarea unor soluții externe, considerarea mai largă de soluționare, exterioară teologiei.

11.2 Riscuri logistice ale dialogului

1. Crearea unui cadru de lucru nefuncțional pentru dialog

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Prin implicarea de experți în management, care să poată defini corect un cadru, prin evaluarea periodică atât internă, cât și externă, a cadrului de management, instituțional, organizatoric. O problemă de două milenii are nevoie de o organizare excepțională pentru a putea rodi.

2. Negestionarea corectă și la timp a problemelor pe parcurs

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Prin transparență largă, prin implicarea unui număr mai mare de participanți la

program, care să nu permită ascunderea și nici acoperirea unei lipse de soluționare. Prin reevaluarea periodică a soluțiilor și rezultatelor.

3. Degenerarea discuției

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Prin crearea unui manifest, a unor limite foarte bine definite, care să nu permită participanților la dialog degenerarea discuției, cum se întâmplă astăzi în Ecumenism.

11.3 Riscuri legate de acordul-unitatea cu Biserica

1. Pierderea în timp a unității și acordului cu Biserica în inițiativă

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Printr-un dialog periodic cu Biserica, pe această inițiativă.

2. O reacție largă a Bisericii, o neînțelegere a inițiativei dialogului ecumenic

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Printr-un dialog periodic cu Biserica pe această inițiativă. Prin transparență și comunicare a inițiativelor aduse, prin discutarea reacțiilor Bisericii.

11.4 Riscuri legate de managementul general al discuției

1. Management ineficient și direcție greșită

Cum trebuie adresat un astfel de risc? Un management eficient trebuie să poată stăpâni direcțiile și discuția pe ansamblu, să poată identifica precis problemele, direcțiile de soluționare, să aibă un progres pe ansamblu. Un management ineficient va avea întotdeauna o dificultate de a identifica precis unde este discuția, problemele din discuție, soluționarea acestora. Riscul trebuie gestionat prin monitorizarea rezultatelor programului, a progresului în problemele identificate și în strategiile acestora de soluționare.

III. URMĂTORII PAȘI ÎN ORTODOXIE ÎN DIALOGUL ECUMENIC. UN SINOD AL UNITĂȚII CREȘTINE

Acești 100 de ani pierduți în Ecumenism sunt expresia unui mod visător de abordare a problemei din partea Ortodoxiei, în care speranța și nu analiza ne conduc în ceva ce avea nevoie de o întâi discuție internă. Înainte să se fi intrat în dialogul ecumenic se impunea o discuție largă a Bisericii pe subiectul tuturor problemelor teologice istorice din dialogul bimilenar între Ortodoxie, catolicism și protestantism, pentru identificarea precisă a necesarului de soluționare al acestora și pentru cadrul de management necesar unei astfel de inițiative. Era nevoie de această discuție pregătitoare internă Ortodoxiei, în care să se fi luat fiecare problemă, să fie înțeleasă în toate dimensiunile sale, pentru ca dialogul ecumenic să aibă o coerență prin analiză și problematizare. Tocmai pentru că nu a existat această discuție de problematizare Ecumenismul a mers într-o direcție greșită. Astăzi trebuie să recuperăm această discuție care nu s-a făcut la începutul Ecumenismului.

Bisericii i se spune încontinuu în Ecumenism să tacă, să stea deoparte, când tocmai Biserica va rezolva problema, care e în sfera managementului, argumentării, integrării exterioare, adică exact în Biserică, și nu atât în teologia instituțională, în circuitul teologic istoric, instituția refuzând dialogul chiar cu cei care vor rezolva problema. O catedrală se construiește cu multă cugetare, discuție, dialog, nu cu mers înainte în euforie. Și în special cu cei care pot să o ridice. La fel, și catedrala teologică a argumentului actualizat al unității în Ortodoxie trebuia construită printr-un dialog intern titanic, nu prin euforie și pseudopricepere în ceva ce nimeni nu a

rezolvat până astăzi. Tăcerea omoară, nu critica. A cenzura, a tăcea, a evita dialogul este ceea ce omoară această discuție despre unitatea creștină. Stăm și ne uităm unii la alții în Ecumenism și ne întrebăm ce avem de făcut cu catolicii și protestanții. O discuție e mai sănătoasă întotdeauna și aduce viață.

Sinodul din Creta trebuia să fie o expresie a unității și a acordului Bisericii în dialogul ecumenic. A fost însă expresia unei superficialități teologice, care nu a putut acoperi nimic din subiect, care nu a fost interesată de fapt de subiect, și care a adoptat soluția cea mai simplă, să îi pună pe protestanți și pe catolici să rezolve subiectul, să adopte soluția CMB, credința în CMB, în loc să se fi deschis o discuție largă internă de problematizare. Credința în CMB, pătrunsă în ierarhie și în Biserică până în adâncul conștiinței teologice, e o dovadă de necredință largă a ierarhiei. Ierarhia nu a înțeles că unitatea creștinismului și soluția acestei probleme nu vor veni și nu pot veni din exterior, ci vor veni doar din interiorul Bisericii, din sobornicitatea acesteia. Că problema este internă, nu externă. Iar dacă cineva mai are o urmă de credință în CMB, să înțeleagă că deriva de management a CMB este una de necuprins, și că CMB nu are puterea să se desprindă pe ansamblu de o optică obtuză, de o direcție pur protestantă, a unei unități prin reconciliere.

La nivel de management al direcției, la nivel de management de program, programul CMB pentru unitatea creștină este unul nu doar eşuat, ci fără urmă de coerență în definiție, în direcție, în organizare, în progres. Programul de management al CMB este doar o incoerență largă, care nu se va aduna niciodată pe sine – și dovada stă în viziunea, misiunea, adunările CMB, documentele produse în timp de CMB, în declarația de la Toronto. Mai repede se va aduna intern Ortodoxia și mai repede va aduna Ortodoxia întreg creștinismul într-o discuție și într-o direcție coerentă,

decât va face CMB ceva vreodată. CMB nu are o direcție viabilă de management și tot ce face este să creeze o entropie generală în discuție. Cei care mai speră încă la CMB să înțeleagă că CMB este astăzi ceva inutil. Dacă vrem chemarea în unitatea Bisericii a protestanților și catolicilor, și nu doar să ne complăcem la masa CMB, atunci va trebui noi să aducem o instituție proprie de dialog, cu organizare și control specific ortodoxe, cu o direcție adusă de Ortodoxie, care să fie roditoare. Componenta majoră lipsă a CMB-ului este managementul și viziunea corectă, o direcție autentică pe care o astfel de instituție trebuia să o aibă și pe care trebuia să construiască un proces de convergență viabil.

După 2.000 de ani prima întrebare care trebuia pusă este *ce problemă rezolvăm în dialogul ecumenic?* Pentru că este o întrebare extrem de complexă, care are nevoie de un Sinod pentru a se răspunde la aceasta, răspunsul fiind unul complex, în mai multe dimensiuni. Istoria nici nu a pus această întrebare și nici nu are un răspuns pentru ea. Și sunt câteva întrebări fundamentale care au nevoie de un răspuns, sunt câteva întrebări fundamentale care au nevoie de o dezbatere largă, făcând parte dintr-o problematizare necesară acestei probleme.

Ecumenismul trebuia gândit în plenitudinea Bisericii, nu forțat de ierarhie, într-o presupunere a ce trebuie să fie, în încercări fără sens, într-un mers înainte fără sfârșit, fără cap, fără o gândire. Ecumenismul e doar o forțare a ierarhiei, susținută prin cenzură largă, prin control instituțional dur, prin caterisiri, prin blocarea dialogului intern, prin refuzarea deschiderii discuției către întreaga Biserică. Acesta este cu adevărat Ecumenismul. Ecumenismul ar fi avut o scuză și o justificare dacă nu s-ar fi închis și blocat discuția internă. Din păcate, Ecumenismul e doar un monopol și o cenzură instituțională.

Când în Biserică totul e cenzurat e clar că suntem pe calea greșită și că se forțează o direcție greșită. Adevărul se susține prin dialog, nu prin cenzură. Cenzura nu susține decât neadevărul. Adevărul are întotdeauna puterea să se susțină pe sine. De asta instituția nu este capabilă astăzi să susțină un dialog larg intern, nici pentru soluționare, nici ca să își susțină propria poziție. Este într-o lipsă de soluție, într-un blocaj total, susținute prin cenzură și putere instituțională.

O problemă de 2.000 de ani care afectează întreg creștinismul trebuia rezolvată într-un Sinod de soluționare. Nu expediată și lăsată spre soluționare în mâna protestanților, în CMB, ca în Sinodul din Creta, într-un Sinod de inerție și continuitate. Nu trebuia lăsată la voia întâmplării într-un mers înainte care nu a înțeles problema și nu știe ce face. O să rezolve protestanții unitatea creștină la fel cum au rezolvat și catolicismul, într-o antiteză. Ce au făcut cu catolicismul, când l-au întors pe dos, or să facă și cu unitatea creștină, or să o întoarcă pe dos. Ne uităm pasivi la o degenerare teologică generală care se întâmplă în CMB, și nu facem nimic. CMB nu construiește teologic, ci degenează. Erezia își face loc ca legitimitate universală prin CMB. În loc să sperăm și să visăm la CMB-uri, mai bine facem un Sinod în care discutăm și rezolvăm noi problema. Ar fi mai responsabil.

Astăzi instituția nu știe ce să facă în dialogul ecumenic. Nu a înțeles nimic din discuție. Nu a înțeles problema, dimensiunile acesteia, abordarea necesară. Și purtată de o euforie și autosuficiență istorică, nu își identifică critic punctele deschise și vulnerabile istoric din teologie și management, dar în virtutea triumfalismului istoric ortodox își proclamă în Sinodul din Creta infailibilitatea în fața unei probleme de două milenii. Stăm și ne uităm la

Ecumenismul protestant din CMB fără să înțelegem exact cum trebuie construită o astfel de discuție. Pentru Ecumenism trebuia construit un corp teologic, o dezvoltare și o extensie teologică, alături de un cadru ortodox de dialog, într-un program ortodox de management. Și tot ce s-a produs până astăzi este nimic.

Ortodoxia trebuie mai mult ca orice astăzi să se adune. Să împlinească în mod autentic funcția sa de unitate, de participare activă a celor care pot contribui într-o discuție largă, nu doar o adunare pasivă, fără forumul reprezentativ al soborului, fără forumul care dă viață unei adunări pe un subiect, doar cu un for instituțional care nu cunoaște subiectul, dar îl monopolizează la nesfârșit, un for care nu poate da viață acestei discuții. Ortodoxia are nevoie să împlinească pe subiectul unității creștine funcția sa vitală de adunare a plenitudinii Bisericii. Nu de control instituțional al adunării Bisericii.

Marea problemă a unității creștine este că există soluția în Biserică, dar aceasta nu e discutată și nu e asumată instituțional. Instituția nu a înțeles ce e de făcut pe subiect, și într-o inerție incalificabilă nu deschide discuția pentru a înțelege ce are de făcut. Aroganța instituțională cu care este tratat astăzi subiectul, văzută în Sinodul din Creta, care a separat Biserica în monopol instituțional teologic și restul, este de fapt o situație inversă, în care monopolul instituțional nu a înțeles problema și doar merge în derivă.

Astăzi monopolul instituțional în subiect este într-o poziție descoperită deplin, în care a blocat și monopolizat o soluționare, nu a înțeles-o, și refuză discutarea soluției. Și asta sfidând și spunând Bisericii să tacă, cenzurând Biserica. Ce se comite astăzi împotriva catolicilor și protestanților este ceva incalificabil. Pentru că există soluții pentru întoarcerea acestora, dar acestea nu sunt

discutate și asumate. Și suferința cea mai mare este din partea protestanților și catolicilor.

A avea o soluție teologică în Biserică sau a exista posibilitatea discutării acesteia, și a nu o discuta într-un Sinod, este ceva incalificabil. Nu are echivalent la nivel de gravitate, nu poate fi cuprins la nivel de gravitate. Astăzi există în Biserică o soluție pe subiectul unității creștine. Dar nu este înțeleasă instituțional. Asta este realitatea actuală a dialogului ecumenic. Și sinodalitatea doar spune Bisericii să nu deranjeze, în timp ce ignoră deplin ce Biserica poate aduce și în timp ce sinodalitatea pierde timpul, tergiversează discuția și cheltuiește sute de ani în nimic. S-a întrebat Biserica dacă poate aduce, dacă există o soluție pe acest subiect? A fost deschisă o discuție largă pe subiect, cu întreaga Biserică?

Acest refuz de a asuma și discuta o soluție este unul care acuză sinodalitatea. Sinodalitatea refuză să discute problematizarea și soluția unității creștine. Asta este realitatea celor 100 de ani de Ecumenism. Refuză să facă un Sinod în care să își prezinte propria problematizare, propriul proiect de unitate creștină, și să deschidă discuția întregii Biserici, pentru a se contribui cu alte proiecte pentru unitatea creștină.

Astăzi trebuie o abordare critică și plenară a subiectului unității creștine. Nu un monopol instituțional care să nu înțeleagă problema și care să știe doar o retorică, aceea că are suficientă autoritate să ignore și să sfideze orice. Asta este realitatea Sinodului din Creta. Astăzi e nevoie de un Sinod pentru critică, de un Sinod care să aducă o abordare critică a problemei, a problematizării, nu de inerție și visare la credința în CMB, în tot felul de surogate aduse în discuție, care ne arată clar că discuția și problema nu e înțeleasă de sinodalitate.

Ce se face astăzi în Ortodoxie în Ecumenism sunt lucruri ineficiente în toate direcțiile. Nimic coerent. Diferite încercări de management, teologice, în toate direcțiile, dar nimic coerent capcoadă. Or, acesta este obiectivul unui Sinod, să depășească blocajele, să aducă o coerență generală discuției, să deblocheze instituția din blocajul în care este. Să ajute.

Ce trebuie spus mai mult și mai mult decât orice este că problema de rezolvat nu e înțeleasă de sinodalitate. Sinodalitatea nu a înțeles ce are de făcut, nici teologic și nici logistic. Sinodalitatea nu a înțeles ce problemă are de rezolvat. Și, deși este în această stare, asumă o poziție de forță, în care forțează toată discuția și inițiativa. CMB, Ecumenismul, forțarea din Biserică arată o lipsă de soluție, o lipsă de înțelegere a problemei. Suntem în starea actuală pentru că problema nu e înțeleasă nici teologic și nici logistic de sinodalitate.

Ierarhia avea obligația în Sinodul din Creta să explice problema pe care o rezolvă, un Sinod neputând fi doar o simplă confirmare a unei inerții, ci trebuind să aibă și o substanță teologică. Și Sinodul din Creta nu a reușit să articuleze problema teologică și soluția acesteia, fiind nevoie de definirea problemei într-un Sinod. Nu a reușit la nivel de management decât să apeleze la protestanți pentru a rezolva în CMB problema noastră. E un Sinod care a pasat foarte rapid, a expedit o problemă într-o inerție și protestanților. Cam asta e Sinodul din Creta ca direcție.

Un Sinod autentic va trebui să aibă aceste dimensiuni: soluția teologică, soluția logistică și acordul-unitatea Bisericii. Nu un mers înainte necugetat, sub călăuzirea atentă a protestantismului. Așa ceva nu se poate privi. Dacă aici este sinodalitatea astăzi pe subiect, dacă asta este abordarea sinodală pe un subiect unic în istoria Bisericii, atunci ce mai putem aștepta de la sinodalitate?

Și ar trebui să pună mâna un manager responsabil să explice sinodalității că CMB nu e viabil la nivel de management, că nu are sens ca organizație și instituție, legat de acest obiectiv ortodox, și se vor evapora speranțele bolnave, patimile și obsesiile instituționale actuale legate de CMB. CMB e o iluzie și o ispită. Nu e o abordare pragmatică de management. CMB nu știe pe ce drum merge. Și nu va ști niciodată. Pentru că nu are călăuzirea Duhului Sfânt. Și mai mult decât orice, în discuție e nevoie de călăuzirea Duhului Sfânt, nu de o speranță bolnavă.

Unde se vede neînțelegerea problemei în Ecumenism și sinodalitate? În încercări de tot felul, care nu au sens într-o abordare coerentă. În incoerența direcției. În CMB, în toate documentele produse, care nu au sens, neidentificând problema de rezolvat. În declarația de la Toronto, care nu a înțeles ce înseamnă un manifest al dialogului ecumenic cu adevărat în spiritul adevărului, și a făcut un manifest în spirit protestant. În Sinodul din Creta, care nu a înțeles că un Sinod pe subiectul unității creștine are ca primă obligație să aducă o clarificare și contribuție teologică, să explice întregii Biserici problema care e rezolvată și direcțiile-strategiile de soluționare. Și să aducă un cadru viabil de management, nu să folosească referințe protestante care nu au înțeles nici ele subiectul și care, mai rău, merg într-o derivă continuă de 100 de ani.

Toată această incoerență arată clar că nu s-a înțeles problema de rezolvat și abordarea de management necesară. Trebuie opriță această euforie a CMB și întrebați câțiva manageri de program dacă văd coerență în discuție, raportat la coordonatele necesare unui astfel de program. Și răspunsul va fi unanim, în care o incoerență largă e vizibilă de la mare depărtare. Și aceasta are ca și cauză managementul ineficient. Laitmotivul ineficienței însoțește în permanență discuția teologică și logistică, părintele Stăniloae spunând despre soluția teologică exact aceea că are nevoie de ceva

mai eficient. Exact aceeași afirmație trebuie făcută și la nivel de management, de un manager. Și da, din punctul meu de vedere e nevoie de o eficiență de management mult mai mare în discuție. Și aceeași observație trebuie făcută și legat de argumentare și în mai multe dimensiuni⁸.

Această sprijinire continuă a sinodalității în CMB și în documentele, actele, inițiativele și în modul de gândi al CMB, arată o neputință și necredință în Ortodoxie, arată incapacitate de direcționare și management. Cum noi, Ortodoxia, să ne sprijinim în ceva protestant pentru soluționarea problemei noastre, a Bisericii? Nu aceia au datoria să soluționeze problema în fața lui Dumnezeu, ci noi. Și nu ei o vor soluționa, ci noi. Și în loc să fi făcut noi adunări interne de ani de zile, suntem spectatorii adunărilor CMB.

Unde sunt adunările Ortodoxiei, care trebuiau să dezbata toate punctele majore ale acestei discuții? Unde este răspunsul ortodox autentic la ce a făcut CMB? E simplu, e îngropat instituțional de ierarhie, care nu știe ce face și care merge în derivă. Și tot ce se întâmplă în Ecumenism este că mai vezi CMB-uri, adunări, dialoguri, diferite declarații, și nimeni nu știe să dea coerență discuției. Adică o deusolare generală. Și asta pentru că nu s-a înțeles

⁸ Și aceasta pare o repetare a istorisirii de la proiectul Catedralei Mântuirii Neamului, în care s-a procedat inițial la fel, fără consultare și discuție largă. Și în Ecumenism se repetă aceeași abordare. Poate deschiderea în discuția despre proiectul Catedralei Mântuirii Neamului este un exemplu de urmat și aici. Când s-a atras atenția sinodalității că sunt multe probleme și multe puncte deschise de rezolvat, că abordarea generală e greșită în abordarea proiectului Catedralei Mântuirii Neamului, ar fi trebuit să existe o discuție cel puțin legată de o altă perspectivă de soluționare. Aceeași situație este și în soluția și proiectul de unitate creștină actual. Și nu se va rezolva decât la fel, într-o discuție largă.

nici soluția teologică, nici soluția de management, pentru că nu s-a înțeles necesarul discuției.

Dacă era clară informația din argumentarea ortodoxă, subiectul unității creștine nu putea fi subiectul unei tergiversări de 100 de ani. Astăzi nu rezolvăm problema corect și încercăm să compensăm o problemă de la nivelul informației teologice prin teologi și dialog. Și asta de departe se vede că nu e o soluție. Și cumva soluția convergenței creștine va trebui să fie una și pentru masele de credincioși, să o poată și aceștia înțelege și asuma, nu doar subiectul unor dialoguri instituționale, pentru o convergență naturală, nu doar instituțională. Pentru că nu vom scăpa de problemă dacă vom ajunge doar la un acord instituțional, dar fără participarea credincioșilor. La aceștia nu s-a gândit nimeni, la credincioșii confesiunilor?

Orice program de management ortodox de o asemenea dimensiune, pe o astfel de problemă, nu poate fi adus decât într-un acord larg al Bisericii. O problemă de Sinod Ecumenic nu poate fi gândită și discutată decât într-un cadru autentic de soluționare, și nu doar sub monopol instituțional. Pentru că, dacă timp de 100 de ani nu s-a văzut soluția la această problemă, nu s-a adus necesarul de problematizare, nu s-a adus nimic în zona de soluție teologică, soluție de management, acord și unitate a Bisericii, atunci ce motive mai putem găsi pentru a dovedi necesitatea unui Sinod pe această problemă? Și cât timp se va mai evita de către instituție o confruntare a unei abordări lipsite de orice coerență cu poziția autentică a Bisericii?

Astăzi argumentul ortodox al unității în Ortodoxie nu are maturitatea necesară acestei discuții. Și acest argument trebuia consolidat pas cu pas, într-o discuție internă a Bisericii. Pentru că implica o discuție de management, argumentare, analiză,

comunicare, integrare exterioară, și multe altele, care cum pot fi compensate din circuitul teologic istoric, când nu sunt în orizontul teologic prezent, când teologii nu le folosesc?

Este astăzi acest argument al unității în Ortodoxie la o maturitate pentru a putea convinge universal în orice dimensiune? Răspunsul este nu. Sunt două milenii care mărturisesc acest răspuns. A lucra fără un Sinod, pe o problemă de două milenii, fără a dezbate problema și soluția, e doar o abordare teologică de neacceptat. De asta suntem în acest stadiu după două milenii. Această afirmație trebuie repetată până va avea un ecou în conștiința teologică a Bisericii, până cineva care decide și care e factor de decizie în Biserică se va sesiza asupra acestui aspect.

Trebuie oprit ce facem acum în dialogul ecumenic și discutată pe larg problema unității creștine. Nicidecum nu mai trebuie acceptată o abordare de tipul mers înainte prin presupuneri. Ecumenismul actual e doar o presupunere de la cap la coadă, asupra a cum arată și asupra a cum trebuie să arate o soluție. E doar o listă de presupuneri nevalidate.

Trebuie să ne organizăm în dialogul ecumenic. Pe o problemă de două milenii, dacă nu avem o abordare de management, organizată profesionist, nu vom înțelege nimic din discuție și nu vom avea o direcție coerentă și nici progres. Acest cadru de management organizat dintr-un program de management scoate în evidență punctele cheie în discuție, care apar și care vor impacta întreaga discuție – de asta avem astăzi o listă largă de probleme ne-rezolvate și de asta nu avem progres astăzi. Pentru că se vede în dinamica generală a dialogului ecumenic că se încearcă atingerea a nenumărate puncte dintr-un program de management coerent, dar că acest lucru nu e făcut corect. Și că, în loc să se obțină rezultate, se obține entropie, dezorganizare și tergiversare a discuțiilor. Și

nimeni nu știe să dea coerență și direcție discuției. Aici ajungem. Ajungem la situația Sinodului din Creta, care nu a știut ce are de făcut în zona de management. Nu e suficientă o expertiză a unui manual de dogmatică pentru a organiza o problemă și o discuție de două milenii. O problemă de două milenii nu poate fi redusă la expertiza unui manual de dogmatică.

Rolul Sinodului din Creta era să aducă o coerență și să dea o direcție Bisericii. Din păcate nu a putut face asta, deoarece componenta de management care trebuia să îl susțină nu a fost de fapt prezentă. Pentru a putea susține un Sinod precum cel din Creta, pe o problemă precum unitatea creștină, Sinodul trebuia susținut de un program larg de management. Altfel nu poți să tragi o concluzie precum cea din Creta, că trebuie să mergem înainte.

Ce propune în esență Sinodul din Creta este continuarea unui program de management al dialogului ecumenic, program care nu este de fapt definit corect. Programul ortodox de dialog ecumenic actual al sinodalității nu are coordonatele setate corect. Care au fost coordonatele de management de program ale Sinodului? CMB, declarația de la Toronto? Unde este definiția programului de management curent, pe care sinodalitatea îl pune în aplicare? Pentru că ce face de fapt sinodalitatea astăzi este un program de management, a cărui definiție trebuia atașată direct la acel Sinod. Fără acest document, fără programul de management, unul care să fie valid în toate dimensiunile discuției unui program (așa cum volumul curent propune), nu se poate spune „mergem înainte”. Pentru că fără a discuta statusul, dimensiunile de management, problemele, riscurile, presupunerile, oportunitățile, soluția teologică și logistică, pe baza a ce spunem că mergem înainte?

Sinodul din Creta nu a știut să facă analiza de management de program pe care a încercat să îl susțină, și sărind toată partea de

discuție despre definiția și viabilitatea programului, despre statusul acestuia, a ajuns direct la concluzia confortabilă că „mergem înainte”. A ajuns doar să confirme o patimă instituțională actuală ecumenistă. Și restul unde este? Restul discuției unde este? Pentru că tocmai discuția anterioară este cea care dădea valoare concluziei „mergem înainte”. Restul unde este, în declarația de la Toronto, în CMB? Unde? Pentru că sinodalitatea nu a reușit să arate unde este definiția propriului program de management. Când se face management la acest nivel nu se pot emite sentințe de tipul „mergem înainte” doar pentru că o titlatură instituțională le-a emis. Și unicul status adus în Sinodul din Creta a fost în afirmația despre blocajul Ecumenismului.

Dacă însuși Sinodul a încercat să atingă niște puncte dintr-o discuție de management de program, statusul, coordonatele, direcția, unde este programul de management după care a lucrat? Și ce reprezintă de fapt documentul din Creta? O creație nearticulată de management? Ce valoare are acel document pentru Ortodoxie?, un document clar de status de management, pus sub autoritatea teologică, care nu a știut cum să gestioneze corect acel document, natura aceluia, legată de un program de management. Și a amestecat într-un document al Bisericii teologie, afirmații despre acceptare, status de management, rezultând un document pus sub autoritatea ierarhică pentru a-i da credibilitate, pentru a nu fi contestat, când este un document pur de management de program.

În managementul de program documentul din Sinodul din Creta este un fel de sumar și status al programului ortodox de dialog dorit de sinodalitate, cu niște concluzii trase greșit. Document acoperit de teologi, cu o atmosferă teologică, pentru a putea fi gestionat de teologi și nu de manageri de profesie. Și semnat de ierarhie, care face management fără să fi înțeles ce înseamnă managementul de program. Managementul acestui program trebuia lăsat

cuiva care știe ce face pe subiect, nu acoperit de haina teologiei pentru a fi transferat în autoritatea teologilor. Și prima întrebare a unui manager de program pentru acel document este: *Unde este definiția programului de management ortodox al dialogului ecumenic pe baza căruia s-a produs documentul de status și continuare a programului, din Creta?*

Nu trebuie să mergem înainte în dialogul ecumenic, ci trebuie să ne oprim. Golul de analiză și de management al Sinodului din Creta trebuie completat. Asta este problema aceluși Sinod. Acel Sinod doar a lăsat un mare gol în Ortodoxie în zona de soluție teologică și soluție de management. Nu a putut acoperi de fapt aceste zone. Sinodul din Creta trebuia să fie susținut de un program de management precum cel din volumul curent, și să fi prezentat pe larg statusul dialogului, pentru a putea susține o decizie a Bisericii. O decizie a Bisericii nu poate să fie pe baza unei presupuneri, pe baza unei presupuneri ierarhice, ci ar trebui să fie făcută pe baza unei analize, în acest caz cel puțin de management.

Sinodul din Creta trebuia să fie un moment istoric, în care Biserica se întâlnea să privească o problemă de două milenii. Când ierarhia Bisericii se întâlnește ar trebui să o facă pentru ceva relevant, pentru a discuta o problemă, nu pentru a o expedia. Și se vede ușor că nu există în spatele Sinodului un program de management, exact după cum s-a lucrat în Sinod, după reperatele de management pe care le-a folosit. Am ajuns într-o zonă ridicolă în Biserică, să pasăm protestanților rezolvarea problemelor Bisericii. Pasajele despre CMB și declarația de la Toronto din Sinodul din Creta sunt o rușine pentru Ortodoxie.

Dacă sinodalitatea nu poate și nu a putut scoate la capăt subiectul, trebuia să pună pe altcineva care l-a înțeles să facă asta. Sau să adune Biserica într-un Sinod. Pentru un manager, a pasa

responsabilitatea și soluționarea către altcineva, către cineva care nu va putea rezolva problema, este ceva de neacceptat. Cine a emis că protestantismul va aduna creștinismul? Protestantismul este într-o fundătură teologică din care cu greu va fi scos, cine poate să își închipuie că va putea contribui cu ceva viabil la discuție? Noi, Ortodoxia, vom ajuta protestantismul să iasă de unde este. Nu există altă opțiune aici. Slăbiciunile de management ale teologilor trebuie aduse la realitate de un manager responsabil, care să explice că doar o soluție este ceva viabil în discuție, că doar o definiție, o problematizare, o soluție teologică și logistică funcționează în acest caz, nu speranțe bolnave. Și că o boală continuă întreținută în CMB nu va face decât să ducă la o moarte religioasă universală.

Și toată problema actuală a dialogului ecumenic vine din lipsa de deschidere a ierarhiei care, dacă ar fi deschis discuția despre unitatea creștină Bisericii, ar fi găsit suficiente resurse de management, de competență de argumentare, suplimentare, care să ofere direcționare și completare în soluționare. Dar închiderea ermetică a discuției, doar în competența teologică, în sinodalitate, este cauza acestui eșec de management al Ecumenismului. Și era nevoie doar de management de program competent pentru a da coerență discuției, pentru ca în timp să se fi adunat discuția într-o direcție coerentă. De asta trebuia început cu discuția de management, de către un manager de profesie. Dacă se făcea management corespunzător la timpul potrivit, discuția despre unitatea creștină nu ajungea aici și nu degenera.

Pe această problemă astăzi trebuie să fie prezentă într-o adunare a Bisericii o mulțime largă, diversă. Teologia nu are sub control problema și inițiativa - nu a avut-o niciodată sub control. Trebuie integrare exterioară și deschidere pentru soluționare. E o problemă care obligă la deschidere, care se va rezolva numai prin deschidere. Ce atrage atenția astăzi este capacitatea redusă de

problematizare din sinodalitate. De identificare a problemelor și de soluționare, de a ieși din circuitul teologic istoric. Tocmai această obtuzitate teologică și abordare ultra-teologică, ultra-istorică este cea care trebuie confruntată. Pentru că în loc să facă bine, face rău în această discuție. Cumva, ce nu a dovedit Sinodul din Creta este capacitate de problematizare. A presupus o soluție, nu a înțeles problema, și doar a propus inerția drept soluție. Or, în lipsa capacității de problematizare, cine poate contesta împlinirea unui Sinod pentru unitatea creștină?

Dialogul ecumenic este despre management, argumentare și integrare exterioară, despre o complementaritate istorică, care nu e văzută încă de teologie. Și atunci cine și când se va soluționa această problemă? Sinodul din Creta nu a avut puterea de a cuprinde și problematiza problema pe care a discutat-o. Asta e problema Sinodului. Pentru că atunci când se adună ierarhia Bisericii pe o problemă, ce trebuie să facă? Dacă ierarhia nu mai poate continua problematizarea și a atins un plafon de problematizare, atunci să deschidă discuția, nu să o monopolizeze în continuare.

Sinodul din Creta e un Sinod care a afirmat indirect mai mult ca orice că nu înțelege problema de rezolvat. Este o abordare inacceptabilă de a privi o problemă, de a nu o înțelege și de a refuza discutarea acesteia. Mai ales într-un Sinod și de către un forum ierarhic. Sinodul din Creta nu a avut capacitatea de problematizare. Și cum poate fi legitim când a avut în față o problemă bimilenară și nu a știut ce să facă cu ea? Ce trebuiau să discute ierarhii în acel Sinod? Definiția și problematizarea problemei unității creștine. Acesta era subiectul autentic al Sinodului. Din păcate, acel Sinod arată limitarea circuitului teologic istoric, care nu poate conduce mai departe problematizarea în această problemă. Care nu înțelege o afirmație de bază despre unitatea creștină, că este vorba

întâi despre o problemă care are nevoie de o discuție. De aici trebuia să plece Sinodul. Și nu de la inerția istorică.

Pentru Biserică Sinodul din Creta este doar o mare dramă. Și asta pentru că nu a reușit nimic, nu a reușit să miște din loc o problemă bimilenară. Problema a rămas în același loc, intactă. Nu a reușit să o urnească din loc. Problema este cu o greutate prea mare de purtat pentru teologia istorică. Și drama acelui Sinod este că a și blocat și împiedicat Biserica să participe la discuție, prin aroganța titlaturilor instituționale, care, captivate de istorie, nu înțeleg că viitorul și o dezvoltare teologică vor aduce soluția unității creștine și nu reușesc să privească mai departe de un plafon teologic istoric. Cu siguranță că istoria a ascuns o complexitate nevăzută a problemei, care nu e la îndemână de văzut. Și de asta trebuia deschidere, și nu închiderea discuției. Și complexitatea trebuie desfăcută prin ceva ce e deja în fața noastră, dar care nu e utilizat eficient. Și în aceste zone trebuie insistat, argumentare, analiză, comunicare, integrare exterioară și management care să ajute în organizare întreaga discuție.

Sinodul din Creta este o dramă în toate dimensiunile. Nu doar că nu a atins nimic din ce trebuia de fapt să fie prezent în Sinod și în discuție, ci a și continuat o abordare prin CMB și printr-un Ecumenism universal degenerat. Sinodul din Creta va fi fundamentul căderii Bisericii, pentru că va permite în continuarea o degenerare și mai mare a Ecumenismului universal, până la o apocalipsă religioasă universală.

Necesitatea unui Sinod în Ortodoxie este vitală pentru a corecta tot ceea ce Sinodul din Creta nu a putut aduce. E nevoie de un Sinod autentic care să umple golul Sinodului din Creta. Golul teologic, lipsa de orice substanță teologică și de management a Sinodului din Creta, trebuie umplut. Sinodul din Creta nu poate

fi lăsat în acest mod în Ortodoxie. Sinodul din Creta trebuie invalidat pentru abordarea greșită a subiectului unității creștine. Pentru că a fost un gol total, la toate nivelurile, dimensiune teologică, logistică, acordul-unitatea Bisericii.

Un Sinod despre unitatea creștină ar trebui să aibă acoperite corect dimensiunile teologică, logistică și acordul-unitatea Bisericii, următorii pași în Ortodoxie. Și ar trebui să aibă o agendă/program, ar trebui să aducă o metodă și organizare argumentativă, un program ortodox de management. Adică ar trebui să acopere toate componentele acoperite în câteva dintre lucrările aduse pentru problema unității creștine:

1. *Calitatea problemei, în „Unitatea creștină, problemă de Sinod Ecumenic”*
2. *Problematizarea, în lucrarea „Unitatea creștină în Ortodoxie”*
3. *Soluția teologică – metoda și organizarea argumentativă, în lucrarea „Soluția argumentativă a unității creștine”*
4. *Soluția logistică - un program de management, în „Soluția logistică a dialogului ecumenic” (volumul curent)*
5. *O agendă a discuției, în „Programul discuției despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta”.*

Acestea sunt componentele reale de discuție într-un Sinod, materialul și cadrul de discuție al unui Sinod pe subiect. Un Sinod pentru unitatea creștină pe o astfel de bibliografie ar trebui dus⁹.

⁹ Bibliografia propusă mai sus e un început de discuție (alături de restul lucrărilor aduse în întreaga bibliografie adusă pe subiect, adăugată la sfârșitul

Nu pe o presupunere și pe un mers înainte. De ce? Pentru că acestea sunt componentele reale ale discuției. Și ce este un Sinod fără o problematizare, fără o contribuție de management, argumentare, integrare exterioară, fără o sinteză a argumentului actualizat al unității în Ortodoxie? Ce valoare are un astfel de Sinod în Ortodoxie, precum cel din Creta, fără a discuta problema abordată? Zero.

Astăzi trebuie să discutăm care este poziția autentică a Bisericii pe subiect. Și asta ar trebui să vină într-o discuție largă, într-o discuție în care analiza trebuie să dovedească un adevăr și nu titulatura instituțională trebuie să garanteze o inerție. Pentru că, oricum întoarcem discuția, tot va trebui să ajungem la adevărul pe această problemă, la adevărul unei analize și nu a unei inerții. Instituția nu are astăzi decât o inerție. Nu are o analiză.

Înainte să înceapă, Ecumenismul avea nevoie de o analiză largă și de un Sinod pentru a discuta problema. Printr-o astfel de abordare ar trebui direcționată Biserica în mod autentic. Aceasta este o abordare corectă pentru a decide în ce direcție Ortodoxia trebuie să se îndrepte în dialogul ecumenic, o abordare în care definește problema, problematizează și vede dimensiunile acesteia, și aduce atât o soluție teologică, cât și una logistică pentru aceasta. Și discuția trebuie adunată într-un Sinod, pentru a exista acordul-unitatea Bisericii în subiect.

volumului). Și în unitatea creștină de asta avem nevoie, de un început coerent, de unde să începem toată Biserica să progresăm pe subiect. În unitatea creștină începutul corect, o direcție coerentă sunt cele ce contează. Asta trebuie să recuperăm aici, direcția de soluționare.

BIBLIOGRAFIE

Propunere pentru un Sinod al Unității Creștine:

1. Doru Nastasă, *O propunere pentru un Sinod al unității creștine*, Editura Smart Publishing, București, 2024

Calitate problemă:

2. Doru Nastasă, *Unitatea creștină, problemă de Sinod Ecumenic*, Editura Smart Publishing, București, 2023

Definiție și problematizare:

3. Doru Nastasă, *Unitatea creștină în Ortodoxie*, București, 2023

Soluția teologică și logistică:

4. Doru Nastasă, *Soluția argumentativă a unității creștine*, Editura Smart Publishing, 2024
5. Doru Nastasă, *Soluția logistică a dialogului ecumenic*, Editura Smart Publishing, 2024 (lucrarea curentă)

Agenda tematică a discuției:

6. Doru Nastasă, *Programul discuției despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Total Publishing, 2023

O sinteză pe scurt a argumentului actualizat al unității în Ortodoxie, o expunere pe scurt pentru teologia propusă, un apel la unitate:

7. Doru Nastasă, *O catedrală teologică a unității creștine*, București, 2023
8. Doru Nastasă, *Un discurs despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Smart Publishing, București, 2023
9. Doru Nastasă, *Un apel la unitate adresat Pontifului Romei și ierarhiei Bisericii Ortodoxe*, Editura Smart Publishing, București, 2023

Studii teologice, refacerea unor analize din dialogul ecumenic (unitatea și ruperea Bisericii, primatul, teza protestantă, altele):

10. Doru Nastasă, *Biserica Una, Ortodoxă, și Ecumenismul*, Editura Agaton, București, 2022
11. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Catholicismul*, Editura Agaton, București, 2022
12. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Protestantismul*, Editura Agaton, București, 2022
13. Doru Nastasă, *Mărturia harului și a comuniunii*, Editura Agaton, București, 2022
14. Doru Nastasă, *Unitate, Cincizecime, Biserică*, Editura Agaton, București, 2022.

Toate lucrările sunt disponibile și online, gratuit, în format pdf, pe site-ul <https://unitateaortodoxa.ro>, pentru a fi disponibile imediat în această discuție despre unitatea creștină.